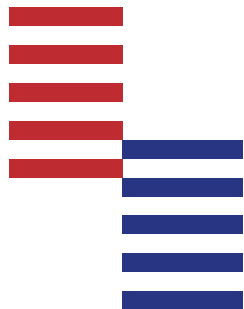

Focusakkoord 2020 - 2022

Inhoudsopgave

Woord vooraf	6
Inleiding en betekenis van dit focusakkoord	6
WAT willen we bereiken per prioriteit	7
Uitgangspunten voor de uitvoering per prioriteit (inclusief verdiepingsslag per programma voor financiële opdracht)	9
De opdracht aan het college	24
Hoe nu verder met dit Focusakkoord De ondertekenaars	26
Bijlagen: Suggesties vanuit de fracties voor financiële opdracht (geen status)	28

Woord vooraf

Dit focusakkoord is tot stand gekomen dankzij een intensieve en unieke samenwerking tussen de partijen. Het proces is gestart vanuit twaalf partijen, waarbij uiteindelijk tien partijen het proces hebben afgemaakt en dit akkoord hebben gesloten. Eén partij heeft aangegeven aan te haken nu het akkoord er ligt en één partij heeft gekozen om niet meer mee te doen.

De fracties van de tien partijen hebben het resetproces vanaf het eerste uur omarmd en zijn daarmee actief aan de slag gegaan.

Zo hebben vertegenwoordigers van fracties gefungeerd als klankbord voor verschillende onderdelen van dit Focus-

akkoord. Ieder hoofdstuk is grondig voorbereid, plenair gedeeld, bediscussieerd en afgerond in consensus. Het heeft geleid tot zeer concrete doelen en opgaven, vertaald in een heldere bestuursopdracht.

De tien partijen spreken uit dat dit akkoord van “ons allen” is en daar mag men trots op zijn.

Wij mogen hen dan ook een groot compliment geven voor de wijze waarop zij dit resetproces consequent hebben doorlopen en doorleefd. Een vorm van samenwerking die ook in de driehoek raad – college – organisatie zeker tot haar recht zal komen.

De procesbegeleiders
Arjan van der Weegen
Ad Verbogt

Hoofdstuk 1

Inleiding en betekenis van dit focusakkoord

Naar aanleiding van de verstoorde verhoudingen tussen en binnen de raad en college heeft de voorzitter van de raad in februari 2020 een inventarisatie laten uitvoeren onder alle fracties van de gemeenteraad.

De opdracht luidde: haal op zeer korte termijn bij de partijen/fracties op wat er leeft binnen de partijen en wat er nodig is om (samen en) constructief verder te gaan in het belang van de gemeente. Belangrijkste conclusies uit deze inventarisatie waren:

- Er is in de volle breedte (raad- college – organisatie) een laag vertrouwen;
- Er is duidelijk behoefte aan vernieuwen;
- Er is een breed, gedeeld gevoel van urgentie over de aanpak van de bestuurscultuur, de kwaliteit van de organisatie én de schuldenlastreductie.

Kortom, zorg voor een duidelijke opdracht wat nu écht moet gebeuren, gerichte focus, met durf én daadkracht.

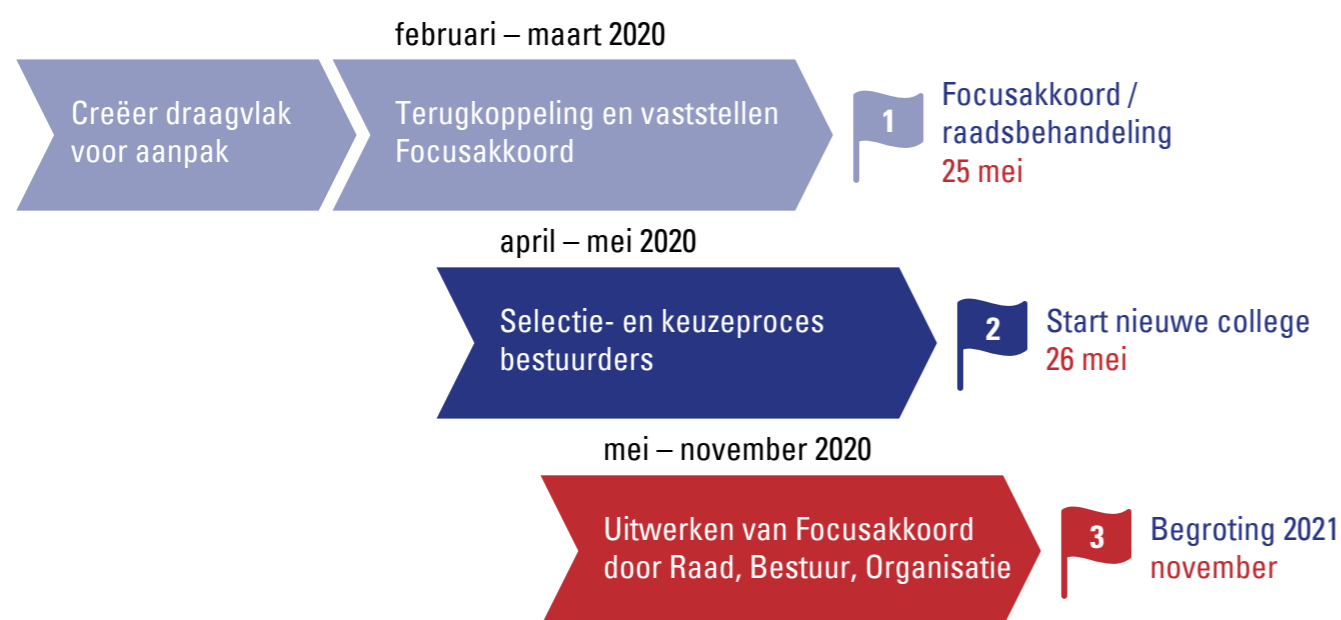
De conclusies zijn vervolgens vertaald naar drie prioriteiten die in dit Focusakkoord als rode draad terug blijven komen:

1. **Cultuurverandering over volle breedte**
2. **Verbeteren kwaliteit organisatiebreed**
3. **Schuldenlastreductie**

Vanuit deze conclusies is het zogenaamde “Resetproces” ingezet, waarin drie mijlpalen zijn benoemd:

1. Kom zo raadsbreed mogelijk tot een akkoord met focus, het **Focusakkoord**;
2. Zoek passende bestuurders voor een **nieuw college** die op persoonlijke titel dit Focusakkoord kunnen gaan uitvoeren;
3. Werk samen met het nieuwe college het Focusakkoord uit naar de **Begroting 2021**.

Raadsbrede aanpak update

Hoofdstuk 2

WAT willen we bereiken: de doelen

Per prioriteit is vervolgens bepaald WAT men hierin wil bereiken. Wat willen we zien als we dit onderdeel hebben aangepakt. Hieronder worden deze doelen per prioriteit opgesomd.

1. Cultuurverandering over volle breedte

We willen het vertrouwen van de burgers in het bestuur vergroten met een cultuur die uitgaat van een **samenspel** van college, organisatie én gemeenteraad en **open samenwerkingsrelaties** waarin men **respectvol** met elkaar omgaat en **daadkrachtig** en **resultaatgericht** werkt.

Kortom een gemeente die als geheel effectief is in haar werk voor de samenleving van Bergen op Zoom.

We werken in een open, transparante (bestuurs)cultuur gekenmerkt door:

- transparant verantwoording nemen en afleggen
- een open houding binnen de raad, door het college en de ambtelijke organisatie;
- zelfreflectie, het delen van elkaars sterktes en zwaktes om voortdurend te verbeteren;
- een heldere structuur: wat is ieders rol inclusief verantwoordelijkheid en bevoegdheid;
- open communicatie zowel top-down als bottom-up.

We werken volgens heldere gedragsafspraken over:

- omgangsnormen tussen college, raad en organisatie;
- het elkaar serieus nemen en respect tonen en met passend taalgebruik;
- de wijze van vergaderen (professioneel én positief kritisch);
- dienstbaar gedrag aan de samenleving;
- het continu kritisch zijn op onze eigen rol en elkaar aanspreken.

We werken volgens heldere “zakelijke” afspraken over:

- bereikbaarheid van “technische” informatie voor eenieder
- het delen van informatie tussen én binnen de raad, college en organisatie;
- de wijze van contact tussen raadsleden en ambtenaren;
- transparante bedrijfsvoering.

We stellen het algemeen belang van de gemeente Bergen op Zoom centraal:

- we handelen meer vanuit algemeen belang dan deelbelang/ politiek;
- we handelen depolitiserend;
- het belang van de samenleving is voor ons leidend.

We werken integraal en resultaatgericht:

- in een efficiënt en effectief besluitvormingsproces;
- we maken de juiste keuzes en stellen prioriteiten (sense of urgency);
- we zijn gericht op terugdringen van bureaucratie binnen wettelijke kaders;
- het college van B en W en de raad zijn integraal verantwoordelijk voor het totale beleid;
- we kijken kritisch mee in elkaars portefeuilles;
- voortgang zichtbaar in een dashboard, soort “doelenboom”.

2. Verbeteren kwaliteit organisatiebreed

We werken in **optimaal ingerichte** (efficiënte) organisatie (raad, college en ambtelijke organisatie) **slagvaardig** (niet-bureaucratisch) aan een helder consistent beleid, gericht op **resultaat (effectief)**, waarin **kennis en kunde** worden gedeeld en ontwikkeld naar een hoger niveau. We **borgen de kwaliteit** door periodiek te meten, evalueren en bij te sturen waar nodig.

We werken in een resultaat gedreven integrale organisatie die “in control” is:

- volgens afgesproken meetbare, SMART, resultaatafspraken;
- er is voor raad, college en ambtelijk apparaat continu integraal inzicht in en toegang tot de actuele cijfers en voortgang;
- we werken vanuit een afgesproken governance;
- op alle niveaus denken en werken we integraal.

We werken in een uitnodigende, extern georiënteerde en vraaggerichte (dienstbare) organisatie:

- we kennen onze interne en externe klanten;
- bestuur en top van ambtelijke organisatie zijn gericht op de relaties buiten de gemeente om iets voor elkaar te krijgen in regionaal verband en op landelijk en internationaal niveau;

- we spelen op juiste wijze in op de ontwikkelingen en vragen vanuit de samenleving;
- we hebben een klantgerichte houding en scoren hoog op klanttevredenheid;
- we leveren wat we beloven;
- we zijn een moderne en aantrekkelijke werkgever die werknemers aan zich kan binden.

We werken in een organisatie die optimaal ingericht is:

- inrichting en bezetting van de organisatie zijn afgestemd op door de gemeenteraad vastgestelde taken en het Focusakkoord (relatie afstoten van taken en kwaliteitsverbetering is daarbij helder);
- de ambtelijke organisatie is naadloos afgestemd op bestuurlijke focus met een dienende functie richting de bevolking;
- er is een goede balans tussen inzet van ambtelijke capaciteit en de effectiviteit;
- in de samenwerking met andere gemeenten zijn onze processen optimaal afgestemd (denk aan ICT, HR).

We hebben in raad, college en organisatie de juiste competenties op de juiste plek:

- kennisdeling en -ontwikkeling zijn vanzelfsprekend;
- iedereen weet wat hij/ zij te doen staat om in zijn/haar competentieprofiel te passen;
- in alle lagen van de organisatie werken mensen met de juiste competenties.

We werken in een transparante organisatie:

- rollen, taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden zijn bekend en werken in de praktijk;
- communicatie tussen het college, raad en organisatie is helder en volledig.

We borgen continu onze kwaliteit en scoren hier hoog op:

- meten en bijsturen van onze kwaliteit is vast onderdeel van ons werk;
- we scoren hoog op klant- en medewerkerstevredenheid.

3. Schuldenlastreductie

Wij realiseren schuldenlastreductie op zowel de **korte als de langere termijn** om onze gemeente in een **gezonde financiële positie** te brengen. **Investerings- en afschrijvingen zijn in balans** en de exploitatie kent een **structureel overschot**. Op termijn hebben we een **schuldquote van minder dan 90%**. We **borgen ons doel** door periodiek bij te sturen tijdens concernberichten, beleidskader en begroting.

We brengen onze gemeente in een financieel gezonde positie:

- we stellen doelen (smart geformuleerd) voor de indicatoren schuldquote, netto schuldquote, solvabiliteit, weerstand en belastingcapaciteit;
- we stellen deze doelen voor de korte termijn (deze bestuursperiode) en de langere termijn;
- we maken bij het eerste concernbericht 2020 een nulmeting voor de indicatoren op basis van bekende meen- en tegenvallers en te verwachten tegenvallers;
- we lichten bestaande subsidierelaties door op basis van maatschappelijke en financiële impact; *evenzo kijken wij naar de gemeentelijke inkomsten*;
- we voeren een takendiscussie gericht op het in balans brengen van maatschappelijk nut, publieke taak en een gezonde financiële positie;
- we creëren een langetermijnperspectief zonder heilige huisjes, ook artikel 12 gemeente en/of gemeentelijke herindelings zijn daarbij geen taboe;
- we kijken hierbij allereerst kritisch in eigen huis (personeel en overhead).

We realiseren een schuldquote van minder dan 90%:

- we stellen doelen (smart geformuleerd) voor de korte termijn (deze bestuursperiode) en de langere termijn;
- we werken met een structureel begrotingsoverschot op basis van onze nulmeting en gestelde doelen;
- we werken met moederkredieten om afschrijvingen en investeringen in balans te houden;
- we beoordelen lopende kredieten opnieuw;
- we werken met minder fte's, overhead en inhuur;
- we verlagen het ambitieniveau voor deze bestuursperiode aan de hand van de takendiscussie.

We borgen continu onze doelen:

- op alle voorgenomen maatregelen voeren we reality checks uit;
- we meten, evalueren en sturen bij tijdens concernberichten, beleidskader en begroting;
- we hebben continu integraal inzicht in en toegang tot de actuele cijfers en voortgang.

Hoofdstuk 3

Uitgangspunten voor de uitvoering per prioriteit (incl. verdiepingslag per programma voor financiële opdracht)

In dit hoofdstuk zijn per prioriteit van dit Focusakkoord de uitgangspunten geformuleerd.

Voor het thema "Schuldenlast reductie" is, op verzoek van de fracties, een verdiepingslag per programma gemaakt. Dit is van belang in het kader van de begroting 2021 en takendiscussie.

Uitgangspunten Cultuurverandering over volle breedte

- **algemeen belang** van de gemeente Bergen op Zoom is leidend (depolitiseren);
- ingezet **cultuurproces** met de raad en commissies door externe begeleider **voortzetten**;
- formuleren van **gedeelde waarden** en stip op horizon (2 jaar);
- gedeelde waarden verankeren in gedragscode: heldere gedrags- en "zakelijke" procesafspraken;
- **kenmerken** van cultuur in ieder geval: **resultaatgericht, transparant en samenwerkend**;
- een transparant **communicatieproces** inrichten (in en tussen alle onderdelen);
- een transparante **structuur** inrichten: helder waar welke ambtenaar, het college, de raad over gaat;
- vorm, opstelling van raadzaal aan laten sluiten bij (nieuwe) bestuurscultuur;
- borgen van de afspraken: we **investeren** tijd in en **evalueren** de samenwerking tussen raad- college – ambtelijke organisatie op alle bovengenoemde onderdelen.

Uitgangspunten Verbeteren kwaliteit organisatiebreed

- raad, college en ambtelijke organisatie kennen de resultaatafspraken (ook in tijd en geld), meten en sturen daarop (bij);
- vaste frequentie van rapportage, monitoring (dashboards), evaluatie en bijsturing over resultaatafspraken;
- zichtbaar krijgen van meetbare (maatschappelijke) effecten;
- de begroting is congruent met strategische doelen en doorvertaald naar afdelingen/ teams;
- werken aan hoge handelings-, reactiesnelheid richting onze klanten;
- raadsstukken worden duaal opgesteld;
- aan taken, rollen worden bijbehorende competenties gekoppeld;
- de ict infrastructuur en informatievoorziening is op orde;
- de capaciteit is afgestemd op de vraag/ behoefte met grote mate van flexibiliteit voor inzetbaarheid;
- besluitvorming op nut en noodzaak van externe inzet en overdracht naar intern organiseren;
- meer samenwerking met omliggende gemeenten voor optimale afstemming inzet personeel;
- hogere ambtenaren hebben sterke affiniteit/ sensitiviteit met de gemeente;
- uitgangspunt van ambtelijk handelen: "dien ik het belang van onze inwoners voldoende en betrek ik ze?";
- kwaliteitskenmerken voor gesprekspartners zijn bekend en toegepast (bijv. bij aanbestedingen);
- we werken volgens 4 ogen principe;
- de organisatie adviseert het college integraal;
- we werken voor alle gemeentelijke taken met gedeelde activiteitenoverzichten (wie doet wat);
- we evalueren onze processen volgens LEAN-methodiek;
- we evalueren onze professionele ontwikkeling via beoordelings- en functioneringssystematiek;
- opzet programma voor talent- en competentie-ontwikkeling: van stage tot pensioen en behoud van talent.

Uitgangspunten Schuldenlast reductie

Tijdens het resetproces zijn de huidige Hoofd- en Subdoelen per programma uit de begroting van 2020 (versie 12 november 2019) tegen het licht gehouden en waar nodig bijgesteld c.q. laten vervallen.

In onderstaand overzicht zijn de “oude” en **nieuwe, aangepaste doelstellingen per programma** naast elkaar gezet in de zogenaamde “was – wordt”-tabel.

Onder elke tabel zijn aan de hoofd- en subdoelen (per programma) **financiële uitgangspunten** gekoppeld die leidend zijn voor de financiële opdracht aan het college (hoofdstuk 5).

Doelen Programma 1 – Besturen, Samenwerken en Veiligheid

WAS	2020-2022
Bestuur & Samenwerking	Bestuur & Samenwerking
<p>1. Uitzetten en volgen van een heldere koers en strategie</p> <p>1.1 Integraal benaderen van vraagstukken (control, proces). Dit gaat om inhoudelijke ondersteuning aan college en ambtelijke organisatie bij het integraal en koersvast (en toch wendbaar/flexibel) werken.</p> <p>1.2 Bewaken van prioriteiten en focus (control, PA en communicatie) aan de hand van vastgesteld kader (toekomstvisie en coalitieakkoord).</p> <p>1.3 Anticiperen op ontwikkelingen en lange termijn oriëntatie (permanente actualisatie, monitoren van trends en ontwikkelingen).</p> <p>1.4 Actualiseren Regionale visie.</p> <p>2. Sterk profiel en positie binnen vitale samenwerkingsverbanden</p> <p>2.1 Strategisch samenwerken en relatiemanagement. Om de (economische) positie in onze stad, regio en provincie te versterken, onderhouden en investeren we in samenwerkingsverbanden en netwerken met verschillende partners, op verschillende schalen.</p> <p>2.2 Positionering van Bergen op Zoom. We zetten in op communicatie, public affairs, externe betrekkingen en representatie.</p> <p>2.3 Actualiseren regionale visie.</p> <p>3. Democratische vernieuwing</p> <p>3.1 De manier waarop we als overheid (samen)werken vraagt om een lenige en adaptieve overheid die samen met inwoners en partners werkt aan het oplossen van maatschappelijke vraagstukken. Dit vraagt goed samenspel tussen samenleving, raad, college en ambtelijke organisatie.</p> <p>3.2 Vormgeven van participatieve democratie, benutten van nieuwe manieren om participatie te stimuleren.</p>	<p>1. Uitzetten en volgen van een heldere koers en strategie</p> <p>1.1 Integraal benaderen van vraagstukken (control, proces). Dit gaat om inhoudelijke ondersteuning aan college en ambtelijke organisatie bij het integraal en koersvast (en toch wendbaar/flexibel) werken.</p> <p>1.2 Bewaken van prioriteiten en focus (control, PA en communicatie) aan de hand van vastgesteld kader (toekomstvisie en focusakkoord).</p> <p>1.3 Anticiperen op ontwikkelingen en lange termijn oriëntatie (permanente actualisatie, monitoren van trends en ontwikkelingen).</p> <p>1.4 Actualiseren Regionale visie</p> <p>2. Sterk profiel en positie binnen vitale samenwerkingsverbanden</p> <p>2.1 Strategisch samenwerken en relatiemanagement. Om de (economische) positie in onze stad, regio (inclusief Vlaanderen) en provincie te versterken, onderhouden en investeren we in samenwerkingsverbanden en netwerken met verschillende partners, op verschillende schalen, met zicht op het nettorendement van onze participatie in samenwerkingsverbanden.</p> <p>2.2 Positionering van Bergen op Zoom. We zetten in op communicatie. Samenwerkingsverbanden worden bekeken op effectiviteit en hierop worden keuzes gemaakt.</p> <p>2.3 Actualiseren regionale visie.</p> <p>Vervalt, dit is ingebed binnen de hoofdthema's m.b.t. de bestuurscultuur en de kwaliteit van de organisatie</p>

WAS	2020-2022
Veiligheid	Veiligheid
<p>4. Weerbaar Bestuur</p> <p>4.1 Stevige aanpak ondermijning. - daling van de georganiseerde criminaliteit en de drugscriminaliteit.</p> <p>4.2 Informatiepositie actueel houden en verder uitbouwen voor een effectieve aanpak georganiseerde criminaliteit.</p> <p>4.3 Minder (drugs)dumpingen.</p> <p>4.4 Stop zorgfraude. - Gemeenschapsmiddelen voor zorg bereiken de juiste mensen op de juiste manier.</p> <p>4.5 Veilige Publieke Taak (VPT). - Onze mensen – ambtelijk en bestuurlijk – kunnen hun werk veilig verrichten in het kader van Veilige Publieke Taak.</p> <p>5. Voorkomen van het (eerste) delict We werken slim en integraal samen rondom kwetsbare personen en groepen.</p> <p>5.1 Blijvende inzet Zorg- en Veiligheidshuis op de combinatie van preventie en repressie.</p> <p>5.2 Sluitende aanpak verward gedrag conform de landelijke opdracht.</p> <p>5.3 Veiligheid ingebed in de integrale uitvoeringorganisatie.</p> <p>6. Permanent voorbereid zijn op rampen en crisis en calamiteiten binnen Zorg en veiligheid</p> <p>6.1 Streven naar optimale nucleaire veiligheid</p> <p>6.2 Zorgen voor competente en goed opgeleide mensen bij de rampenbestrijding</p> <p>6.3 Positieve houding tegenover noodopvang voor vluchtelingen, als er een nieuwe vluchtelingencrisis ontstaat - geen permanente groepshuisvesting</p> <p>7. Veilige en leefbare omgeving</p> <p>7.1 Bevorderen van naleving van wet- en regelgeving Voorkomen of beëindigen van: - Onveilige en ongezonde situaties - Aantasting van landschappelijke-, cultuurhistorische-, en/of natuurwaarden en milieukwaliteit - Aantasting van de kwaliteit van woon- en leefomgeving en verstoringen van de openbare orde - Onrechtmatig gebruik van sociale- en maatschappelijke voorzieningen en inschrijvingen BRP en daarmee misbruik en/of oneigenlijk gebruik van gemeenschapsgelden</p> <p>7.2 Bevorderen van de veiligheid en het veiligheidsgevoel - De objectieve veiligheidscijfers en subjectieve veiligheidsgevoelens laten over 4 jaar een positieve tendens zien in vergelijking met de vorige bestuursperiode voor zover we daar invloed op hebben</p> <p>7.3 Blijvend terugdringen van drugsoverlast</p> <p>7.4 Veiligheidsfunctionaris nieuwe stijl</p>	<p>4. Weerbaar Bestuur</p> <p>4.1 Stevige aanpak ondermijning. - daling van de georganiseerde criminaliteit en de drugscriminaliteit.</p> <p>4.2 Informatiepositie actueel houden en verder uitbouwen voor een effectieve aanpak georganiseerde criminaliteit.</p> <p>4.3 Minder (drugs)dumpingen.</p> <p>4.4 Stop zorg- en uitkeringsfraude. - Gemeenschapsmiddelen en uitkeringen voor zorg bereiken de juiste mensen op de juiste manier.</p> <p>4.5 Veilige Publieke Taak (VPT). - Onze mensen – ambtelijk en bestuurlijk – kunnen hun werk veilig verrichten in het kader van Veilige Publieke Taak.</p> <p>5. Voorkomen van het (eerste) delict We werken slim en integraal samen rondom kwetsbare personen en groepen.</p> <p>5.1 Blijvende inzet Zorg- en Veiligheidshuis op de combinatie van preventie en repressie.</p> <p>5.2 Sluitende aanpak verward gedrag conform de landelijke opdracht.</p> <p>5.3 Veiligheid ingebed in de integrale uitvoeringorganisatie.</p> <p>6. Permanent voorbereid zijn op rampen en crisis en calamiteiten binnen Zorg en veiligheid</p> <p>6.1 Positieve houding tegenover noodopvang voor vluchtelingen, als er een nieuwe vluchtelingencrisis ontstaat - geen permanente groepshuisvesting.</p> <p>7. Veilige en leefbare omgeving</p> <p>7.1 Bevorderen van naleving van wet- en regelgeving Voorkomen of beëindigen van: - Onveilige en ongezonde situaties - Aantasting van landschappelijke-, cultuurhistorische-, en/of natuurwaarden en milieukwaliteit - Aantasting van de kwaliteit van woon- en leefomgeving en verstoringen van de openbare orde - Onrechtmatig gebruik van sociale- en maatschappelijke voorzieningen en inschrijvingen BRP en daarmee misbruik en/of oneigenlijk gebruik van gemeenschapsgelden</p> <p>7.2 Bevorderen van de veiligheid en het veiligheidsgevoel - De objectieve veiligheidscijfers en subjectieve veiligheidsgevoelens laten over 4 jaar een positieve tendens zien in vergelijking met de vorige bestuursperiode voor zover we daar invloed op hebben</p> <p>7.3 Blijvend terugdringen van drugsoverlast</p>

WAS	2020-2022
Veiligheid	Veiligheid
8. Positioneren en profileren van Bergen op Zoom als veiligheidscentrum in West-Brabant en Zeeland	Vervalt
8.1 We zijn een serieuze gesprekspartner voor externe partijen op het gebied van veiligheid en hebben daarvoor een stevig netwerk en positie binnen dit domein.	
8.2 De mogelijkheden onderzoeken om het Zorg- en Veiligheidshuis te huisvesten binnen de spoorzone.	

Financiële uitgangspunten Programma 1 – Besturen, Samenwerken en Veiligheid

Besturen:

- Versoberen van de uitvoeringskosten voor het bestuur;
- Verdere digitalisering in het besluitvormingsproces;
- Vermindering budgetten fractieondersteuning;
- Geen herinrichting raadszaal, behalve onoverkomelijke.
- Nieuwe samenwerking alleen aangaan waar dit tot lagere uitvoeringskosten leidt met een aanvaardbare terugverdiendtijd;
- Meer inzet plegen op het binnenhalen van subsidies uit onder meer Den Bosch, Den Haag en Brussel. In het bijzonder gericht op taken die we zonder subsidie ook zouden hebben gedaan.

Samenwerken

- Een kritische doorlichting van alle bestaande samenwerkingsverbanden: wat werkt wel en wat werkt niet;
- Koersen op een efficiencyslag;
- Gemeenschappelijke regelingen en samenwerkingsverbanden toetsen op de omvang van de overhead en op een evenredige verdeling van de kosten tussen de deelnemers;
- Waar Bergen op Zoom taken uitvoert voor andere gemeenten worden de kosten volledig doorberekend;
- Bij handhaving openbare orde zoeken naar andere kosten-dragers, zoals de inzet van de bestuurlijke boete;
- Om kosten te beperken een scherpere prioritering in het uitvoeringsplan;
- Handhavers inzetten binnen meerdere taakvelden.

Veiligheid:

- Bij handhaving openbare orde zoeken naar andere kosten-dragers, zoals de inzet van de bestuurlijke boete;
- Om kosten te beperken een scherpere prioritering in het uitvoeringsplan;
- Handhavers inzetten binnen meerdere taakvelden.

Doelen Programma 2 – Samen Leven, Samen Doen

WAS	2020-2022
1. Inwoners doen mee aan de samenleving en kunnen zo lang mogelijk zelfstandig blijven wonen	1. Inwoners doen mee aan de samenleving en kunnen zo lang mogelijk zelfstandig blijven wonen
1.1 Inwoners ontvangen de ondersteuning die ze nodig hebben.	1.1 Inwoners ontvangen de ondersteuning die redelijkerwijze nodig is binnen de wettelijke kaders; via zorgvuldige budgettering wordt hierop zicht gehouden.
1.2 Inwoners hebben zorg voor elkaar (eigen kracht, netwerk).	1.2 Inwoners hebben zorg voor elkaar (eigen kracht, netwerk).
1.3 We streven naar het bieden van ondersteuning binnen de bestaande budgetten.	1.3 We streven naar het bieden van ondersteuning binnen de bestaande budgetten, door van maatwerk naar meer algemene voorzieningen te gaan.
2. Een gezonde samenleving	2. Een gezonde samenleving
2.1 Bevorderen van een gezonde leefstijl.	2.1 Bevorderen van een gezonde leefstijl.
2.2 Bevorderen van een gezonde leefomgeving.	2.2 Bevorderen van een gezonde leefomgeving.
2.3 Bevorderen van de gezondheid van jeugdigen 0-18 (jeugdgezondheidszorg).	2.3 Bevorderen van de gezondheid van jeugdigen 0-18 (jeugdgezondheidszorg).
2.4 Preventie en bestrijding van infectieziekten.	2.4 Preventie en bestrijding van infectieziekten.
2.5 Toezicht houden op kinderopvang en onderhouden relaties met kinderopvang.	2.5 Toezicht houden op kinderopvang en onderhouden relaties met kinderopvang.
2.6 Het bieden van informatie en advies op het gebied van gezondheid zoals informatie over de negatieve gevolgen van alcoholgebruik onder jongeren.	2.6 Het bieden van informatie en advies op het gebied van gezondheid zoals informatie over de negatieve gevolgen van alcoholgebruik onder jongeren.
2.7 Bevorderen van een dementievriendelijke gemeente.	2.7 Bevorderen van een dementievriendelijke gemeente.
2.8 Bestrijden van eenzaamheid.	2.8 Bestrijden van eenzaamheid.
3. Realiseren van de Uitvoeringsorganisatie Sociaal Domein (integrale toegang) met één proces en één informatiesysteem.	3. Realiseren van de Uitvoeringsorganisatie Sociaal Domein (integrale toegang) met één proces en één informatiesysteem, waarbij we focussen op wat werkt.
3.1 Eind 2018 starten we met de werkorganisatie Uitvoeringsorganisatie Sociaal Domein. In 2019 werken we als lerende organisatie vanuit één proces en registreren we in één systeem. De dienstverlening aan inwoners loopt door, we sturen bij waar nodig.	3.1 Eind 2018 starten we met de werkorganisatie Uitvoeringsorganisatie Sociaal Domein. In 2019 werken we als lerende organisatie vanuit één proces en registreren we in één systeem. De dienstverlening aan inwoners loopt door, we sturen bij waar nodig.
3.2 Vanaf 2020 formaliseren we de afspraken voor de Uitvoeringsorganisatie Sociaal Domein.	3.2 Vanaf 2020 formaliseren we de afspraken voor de Uitvoeringsorganisatie Sociaal Domein.
4. Aanpak van werkloosheid en jeugdwerkloosheid in het bijzonder.	4. Aanpak van werkloosheid en jeugdwerkloosheid in het bijzonder.
4.1 Inzicht in het uitkeringsbestand (ken je klant) als basis voor de aanpak van werkloosheid.	4.1 Inzicht in het uitkeringsbestand (ken je klant) als basis voor de aanpak van werkloosheid.
4.2 Uitvoeren van de werkplicht. Iedereen die kan werken, werkt.	4.2 Uitvoeren van de werkplicht. Iedereen die kan werken, werkt.
4.3 Mensen die nog niet kunnen werken, hebben een leerplicht.	4.3 Mensen die nog niet kunnen werken, hebben een leerplicht.
4.4 Voor mensen met een arbeidsbeperking die zijn aangewezen op een beschermde werkomgeving realiseren we beschutte werkplekken.	4.4 Voor mensen met een arbeidsbeperking die zijn aangewezen op een beschermde werkomgeving realiseren we beschutte werkplekken.
4.5 Terugdringen aantal uitkeringsgerechtigden door mensen volledig te laten uitstromen.	4.5 Terugdringen aantal uitkeringsgerechtigden door mensen volledig te laten uitstromen.
4.6 Handhaving op naleving van opgelegde verplichtingen.	4.6 Handhaving op naleving van opgelegde verplichtingen.

WAS	2020-2022
4.7 Jongeren zonder startkwalificatie naar werk/studie begeleiden in samenwerking met het onderwijs (sluitende regionale aanpak).	4.7 Jongeren zonder startkwalificatie naar werk/studie begeleiden in samenwerking met het onderwijs (sluitende regionale aanpak).
4.8 Regionale harmonisatie Social Return on Investmentbeleid.	4.8 Streven naar regionale harmonisatie Social Return on Investmentbeleid.
4.9 Nieuwkomers helpen met taal en werk in samenwerking met het onderwijs en bedrijfsleven.	4.9 Nieuwkomers helpen met taal en werk in samenwerking met het onderwijs en bedrijfsleven.
5. Mensen die een uitkering ontvangen, stimuleren om iets terug te doen.	5. Mensen die een uitkering ontvangen, stimuleren om iets terug te doen.
5.1 Uitvoeren van de meedoenplicht.	5.1 Uitvoeren van de meedoenplicht, zonder arbeidsverdringing.
5.2 Ontwikkelen van een missie, visie voor het Vrijwilligers Informatie Punt in samenwerking met WijZijn Traverse.	5.2 Vrijwilligers Informatie Punt wordt geïntegreerd in de USD.
6. Tijdelijke ondersteuning bieden aan mensen met inkomensproblematiek.	6. Tijdelijke ondersteuning bieden aan mensen met inkomensproblematiek.
6.1 Blijven inzetten op armoedebestrijding en werken aan volledige uitstroom.	6.1 Blijven inzetten op armoedebestrijding en werken aan volledige uitstroom.
7. Terugdringen van zorgvragen voor schuldhulpverlening.	7. Terugdringen van zorgvragen voor schuldhulpverlening.
7.1 Preventie en vroeg signalering van schulden.	7.1 Preventie en vroeg signalering van schulden.
7.2 Geen huisuitzettingen meer door huurschulden.	7.2 Geen huisuitzettingen meer door huurschulden.
7.3 Bevordering van uitstroom uit het bestuursrechtelijk premieregime Zorgverzekeringswet van bijstandsgerechtigden (wanbetalersregeling).	7.3 Bevordering van uitstroom uit het bestuursrechtelijk premieregime Zorgverzekeringswet van bijstandsgerechtigden (wanbetalersregeling).
	8. Zorgen voor voldoende rijksmiddelen voor het sociaal domein en een financieel beheersbare uitvoering.
	8.1 Er wordt realistisch begroot, met inzicht in de budgetten die de rijksoverheid beschikbaar stelt voor het sociaal domein en de "plus" die de gemeente daarbovenop zet. Bij een dreigende overschrijding van de "plus" van de gemeente worden wachtlijsten geaccepteerd.
	8.2 Als blijkt dat buiten de "plus middelen" er een tekort blijkt te ontstaan maakt de gemeenteraad de afwegingen.
	8.3 Door maatschappelijke businesscases vergroten we de doelmatigheid van de uitvoering.
	8.4 Algemene voorzieningen zijn het uitgangspunt, maatwerk alleen als algemene voorzieningen niet volstaan.
	8.5 Versobering van hulpmiddelen als deze het beoogde effect opleveren.
	8.6 Actief volgen van indicaties gericht op tijdelijkheid en afschaling.
	8.7 Lobby bij de rijksoverheid voor meer financiële middelen en herinvoering inkomenstoets
	8.8 Bij het optreden als centrumgemeente mag de gemeente geen financieel nadeel ondervinden.
	8.9 De gemeenteraad wordt maandelijks via een dashboard geïnformeerd over de realisatie van het sociaal domein.

Financiële uitgangspunten Programma 2 – Samen Leven, Samen Doen

- Streven naar een voorzieningenniveau dat past bij de wettelijke taken en doelen.
- Leer van andere gemeenten bij de uitvoering van het sociaal domein. Maak gebruik van best practices van andere gemeenten en benut hun kennis en ervaringen.
- Ga door met de transformatie van het sociaal domein. Durf anders te organiseren om tot een effectievere en efficiëntere ondersteuning te komen. Heroverweeg wat de gemeente zelf doet en wat uitbesteed wordt. Spreid risico's bij uitbesteding.
- Bevorder maatschappelijke betrokkenheid bij de uitvoering van het sociaal domein mede met als doel kostenbeheersing.
- Voer een doorlichting van uitvoeringsorganisaties uit. Schaf verouderde taken en doelen af indien zij niet het maatschappelijk effect bereiken zoals in onze doelen staat beschreven. Blijf preventief investeren in achterstandswijken.
- Stuur op het effect van ondersteuning (outcome i.p.v. output) en respecteer rechtszekerheid van cliënten. Benut de maximale mogelijkheden voor een inkomensafhankelijke bijdrage voor voorzieningen en bescherm daarbij de laagste inkomens.
- Voorkom misbruik van sociale voorzieningen en bestrijd fraude.
- Hulpmiddelen en voorzieningen hergebruiken wanneer dit kwalitatief mogelijk is.
- Zoek naar efficiency (bijvoorbeeld multifunctioneel gebruik van gebouwen) op het ingezette vastgoed bij wijkvoorzieningen ("eigen stenen voorrang") en houd rekening met achterstandswijken.
- Focus op algemene voorzieningen en dring de inzet van maatwerk terug, behalve bij meervoudige problemen.
- Voer actief lobby om te komen tot extra rijksmiddelen.

Doelen Programma 3 – Economie & Werkgelegenheid, Vrijtijdseconomie en Onderwijs

WAS	2020-2022
Economie & Werkgelegenheid	Economie & Werkgelegenheid
<p>1. De economische structuurversterking een verdere impuls geven door te zorgen voor een duurzaam gezonde werkgelegenheids(infra)structuur. Daarmee dragen we bij aan een goed leef-, werk-, en vestigingsklimaat,- economische weerbaarheid, een lager werkloosheidspercentage, meer arbeidsparticipatie en succesvolle regionale samenwerkingen op dit gebied.</p> <p>1.1 Behouden en vergroten werkgelegenheid</p> <p>1.2 Zorgen voor een levendige en aantrekkelijke Binnenstad</p> <p>1.3 Biobased Economy en Agrofood inbedden</p> <p>1.4 Marketing inzetten op de domeinen Bewoners, Bezoekers en Bedrijven</p> <p>1.5 Arbeidsmarkt in control met goed werkend WerkgeverServicePunt (WSP) en GrensinformatiePunt (GIP)</p> <p>1.6 Versterken regionale economie</p>	<p>1. De economische structuurversterking versoberen naar de wettelijke taak, m.u.v. 1.1, 1.2 en 1.3.</p> <p>1.1 Behouden en vergroten werkgelegenheid</p> <p>1.2 Een levendige en aantrekkelijke Binnenstad betrokken faciliteren. Binnenstadslab wordt gesloten en het retailgebied wordt compacter gemaakt.</p> <p>1.3 Biobased Economy en Agrofood inbedden</p> <p>1.4 Marketing doelmatig versoberen.</p> <p>1.5 WSP en GIP worden geïntegreerd in USD (Uitvoeringsorganisatie Sociaal Domein). Geen aparte loketten.</p> <p>Vervalt</p>
Vrijtijdseconomie	Vrijtijdseconomie
<p>2. Hoogwaardige toeristische en recreatieve voorzieningen en een samenhangend cultuur en sport- en beweegaanbod. Dit doen wij voor bewoners, maatschappelijke instellingen, bedrijven en bezoekers.</p> <p>2.1 Cultuur is één van de dragers van moderne economie (samen met erfgoed, toerisme en recreatie) en draagt daar nationaal en internationaal actief aan bij.</p> <p>2.2 Bergen op Zoom heeft goede recreatieve voorzieningen en is verbonden met sportrecreatie.</p> <p>2.3 Er is een breed aanbod aan sportsoorten en passende faciliteiten.</p> <p>2.4 Er is een volwaardig cultuuraanbod met kunst en cultuur.</p> <p>2.5 Diverse vormen van burgerparticipatie betrekken inwoners, er is aandacht voor vrijwilligers, vroeg signalering en preventie (gemeenschapszin). - Sociaal domein programma 2.</p> <p>2.6 Bergen op Zoom is aantrekkelijk. Historische binnenstad en de ligging aan het water kent prima voorzieningen. - Fysiek domein programma 4.</p>	<p>2. Basis toeristische en recreatieve voorzieningen en een basis cultuur en sport- en beweegaanbod. De uitvoering wordt beperkt tot de wettelijke taak of het niveau landelijk gemiddelde.</p> <p>Vervalt</p> <p>Vervalt</p> <p>2.1 Er is een basisaanbod aan sportsoorten en passende faciliteiten, in lijn met de wettelijke taken.</p> <p>2.2 Er is een basis aanbod aan kunst en cultuur en passende faciliteiten, in lijn met de wettelijke taken.</p> <p>Vervalt</p> <p>Vervalt</p>
Onderwijs	Onderwijs
<p>3. Een aantrekkelijke onderwijs- en studentenstad.</p> <p>3.1 Zeer ruim aanbod van verschillend onderwijs.</p> <p>3.2 Sterke verbinding van het onderwijs met economische ontwikkelingen.</p> <p>3.3 Samenwerking met onderwijspartners en partnersteden.</p>	<p>3. Een aantrekkelijke onderwijs- en studentenstad.</p> <p>3.1 Divers aanbod van verschillend onderwijs.</p> <p>3.2 Sterke verbinding van het onderwijs met economische ontwikkelingen.</p> <p>3.3 Samenwerking met onderwijspartners en partnersteden.</p>

WAS	2020-2022
Onderwijs	Onderwijs
<p>4. Een goede spreiding van kwalitatieve en levensvatbare scholen over dorpen en wijken.</p> <p>4.1 Bereikbaar onderwijs.</p> <p>4.2 Een goede bezetting van de lokalen en andere ruimtes in de scholen.</p> <p>4.3 Scholen worden een ontmoetingsplek in de wijk.</p> <p>4.4 Scholen zijn schoon, heel, veilig en duurzaam.</p> <p>5. Leerlingen hebben optimale kansen om hun talenten te ontwikkelen en benutten.</p> <p>5.1 Eren van toppers op onderwijsgebied.</p> <p>5.2 Voorkomen ongeoorloofd schoolverzuim en vroegtijdig schoolverlaten.</p> <p>5.3 Bestrijden leerachterstanden.</p> <p>6. Een leven lang leren.</p> <p>6.1 Voorkomen en terugdringen laaggeletterdheid.</p>	<p>4. Een goede spreiding van kwalitatieve en levensvatbare scholen over dorpen en wijken.</p> <p>4.1 Bereikbaar onderwijs.</p> <p>4.2 Een goede bezetting van de lokalen en andere ruimtes in de scholen.</p> <p>4.3 Scholen worden een ontmoetingsplek in de wijk.</p> <p>4.4 Scholen zijn schoon, heel, veilig en duurzaam.</p> <p>5. Leerlingen hebben optimale kansen om hun talenten te ontwikkelen en benutten.</p> <p>Vervalt</p> <p>5.1 Voorkomen ongeoorloofd schoolverzuim en vroegtijdig schoolverlaten.</p> <p>5.2 Bestrijden leerachterstanden.</p> <p>6. Een leven lang leren.</p> <p>6.1 Voorkomen en terugdringen laaggeletterdheid.</p>

Financiële uitgangspunten Programma 3 – Economie & Werkgelegenheid, Vrijtijdseconomie en Onderwijs

- Heroverweeg de rol van de gemeente ten aanzien van Economie en werkgelegenheid. Richt de rol op de wettelijke taak. Onderzoek het op afstand zetten of privatiseren van taken ten aanzien van de haven en de bedrijventerreinen. Verwerken van de uitkomsten van onlangs uitgevoerde onderzoeken (2 Notities Bedrijventerreinen Brabantse Wal) m.b.t. de ontwikkeling van nieuwe bedrijventerreinen.
- Afschaffen citymarketing.
- Beperk de kosten voor ondersteuning, toezicht en handhaving bij de uitvoering van het evenementenbeleid en belast kosten volledig door voor commerciële evenementen. Voor niet-commerciële evenementen en/of para-commerciële evenementen wordt bij de begroting inzichtelijk gemaakt wat de kosten daarvan zijn om een verantwoorde afweging te kunnen maken.
- Vergroot inkomsten door verhoging van de toeristenbelasting. Maak gebruik van de mogelijkheden om als gemeente opbrengsten te genereren van recreatief gebruik (bijvoorbeeld parkeergelden). Gebruik van de openbare ruimte ten behoeve van parkeren van recreatie wordt belast.
- Heroverweeg de rol van de gemeente ten aanzien van de vrijetijdseconomie. Richt de rol op de wettelijke taak. Versoep de ambities en pas investeringen daarop aan. Maak business case voor het op afstand zetten van recreatieve, culturele en sportieve voorzieningen. Business case op zowel het afstoten van het hiervoor ingezette vastgoed als het optimaliseren van het ingezette vastgoed.
- Stuur bij de culturele instituten op kostendekkendheid door meer ruimte voor nieuwe inkomsten en een grotere bijdrage vanuit gebruikers. Beperk de personele kosten. Kijk wat het maatschappelijk veld aan taken kan overnemen.
- Beoordeel het aanbod van culturele en sportieve voorzieningen vanuit regionaal perspectief. Bevorder samenwerking tussen verenigingen teneinde subsidiestromen te verminderen. Zorg voor optimalisatie van het gebruik van sportaccommodaties door samenwerking en schaal naar rato af.

Doelen Programma 4 – Woon- en Leefomgeving

WAS	2020-2022
1. Realiseren aantrekkelijk woon- en leefklimaat.	1. Realiseren aantrekkelijk woon- en leefklimaat.
1.1 Opzetten stedelijke programmering.	1.1 Opzetten stedelijke programmering. Meer woningbouw claimen bij provincie en rijk om aantrekkingskracht als woonstad te vergroten. Meer inwoners, meer inkomsten, meer economische leefbaarheid. Versnellen en verhogen woningbouwprogramma.
1.2 Op peil brengen en houden van voorzieningen in wijken en kernen.	1.2 Op peil brengen en houden van voorzieningen in wijken en kernen.
1.3 Een vitaal buitengebied.	1.3 Een vitaal buitengebied.
1.4 Werken aan Leefbaarheid en stedelijke vernieuwing.	1.4 Werken aan Leefbaarheid en stedelijke vernieuwing.
1.5 Aanpakken leegstand en transformatie.	1.5 Aanpakken leegstand en transformatie.
1.6 Verbeteren omgevingskwaliteit.	1.6 Handhaven omgevingskwaliteit. Verbeteringsinvesteringen stoppen.
1.7 Toegankelijk maken en verbinden van groene en blauwe omgeving.	1.7 In gang gezette verbindingen van groene en blauwe omgeving worden heroverwogen en nieuwe verbindingen worden niet aangegaan.
	1.8 Business case: uitbesteden onderhoud openbare ruimte.
2. Realiseren goed werkende woningmarkt.	2. Realiseren goed werkende woningmarkt, binnenstedelijk transformeren met korte procedures.
2.1 Weten wat er speelt op de woningmarkt.	2.1 Weten wat er speelt op de woningmarkt.
2.2 Voldoende woningen voor alle doelgroepen in gemeente en regio Bergen op Zoom (vraag en aanbod sluiten op elkaar aan, ook gelet op de langere termijn).	2.2 Voldoende woningen voor alle doelgroepen in gemeente en regio Bergen op Zoom (vraag en aanbod sluiten op elkaar aan, ook gelet op de langere termijn).
2.3 Een gevarieerd en onderscheidend woningaanbod.	2.3 Een gevarieerd en onderscheidend woningaanbod.
2.4 Een flexibel woningbouwprogramma.	2.4 Een flexibel woningbouwprogramma.
3. Duurzame economische ontwikkeling.	3. Duurzame economische ontwikkeling.
3.1 Leegstand naar frictieniveau 4-6%.	Schrappen
3.2 Behouden en vergroten werkgelegenheid bedrijventerreinen -zie programma 3.	3.2 Behouden en vergroten werkgelegenheid bedrijventerreinen -zie programma 3.
4. Bergen op Zoom is goed bereikbaar, toegankelijk en verkeersveilig.	4. Bergen op Zoom is goed bereikbaar, toegankelijk en verkeersveilig.
4.1 Stimuleren fiets en OV als alternatieven voor de auto.	4.1 Stimuleren fiets en OV als alternatieven voor de auto.
4.2 Voldoende en goede parkeerplaatsen voor auto's.	4.2 Voldoende en goede parkeerplaatsen voor auto's.
4.3 Verdere digitalisering parkeren en vervoer · Voorbereid op MaaS (Mobilty as a Service).	4.3 Verdere digitalisering parkeren en vervoer · Voorbereid op MaaS (Mobilty as a Service).
4.4 Snelle regionale busverbindingen met fietsparkeervoorzieningen bij de haltes.	4.4 Snelle regionale busverbindingen met fietsparkeervoorzieningen bij de haltes.
4.5 Kleinschalig OV in de wijken en kernen · Voorbereid op MaaS (Mobilty as a Service).	4.5 Kleinschalig OV in de wijken en kernen · Voorbereid op MaaS (Mobilty as a Service).
4.6 Goede fietspaden in asfalt en verlichting en voldoende fietsparkeerplaatsen.	4.6 Goede fietspaden in asfalt en verlichting en voldoende fietsparkeerplaatsen.
4.7 Kwaliteitsverbetering in de openbare ruimte bij groot onderhoud (bijvoorbeeld riolering).	4.7 Kwaliteitsbehoud in de openbare ruimte bij groot onderhoud.
4.8 Doorstroming van autoverkeer rond de stad verbeteren. In de stad meer ruimte voor fietser en voetganger.	4.8 Doorstroming van autoverkeer rond de stad verbeteren. In de stad meer ruimte voor fietser en voetganger.

WAS	2020-2022
4.9 Afwikkeling verkeer op knooppunten Zoomland (incl. afrit 28) en Markiezaten.	4.9 Afwikkeling verkeer op knooppunten Zoomland (incl. afrit 28) en Markiezaten.
4.10 Verkeersveiligheid verbeteren door aanpak van knelpunten.	4.10 Temporiseren in de aanpak verkeersveiligheid waar verantwoord.
4.11 Meer elektrische laadpalen op straat en meer ruimte voor deelauto's.	4.11 Meer elektrische laadpalen op straat en meer ruimte voor deelauto's.
5. Vitale binnenstad	5. Vitale binnenstad
Zie programma 3	Zie programma 3
6. Omgevingswet: we omarmen de omgevingswet, omdat de geest van de wet zo goed aansluit bij de ambities van Bergen op Zoom. We bereiden de invoering goed voor. Hierdoor dragen we bij aan: - Het bereiken en in stand houden van een veilige en gezonde leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit, - Het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de leefomgeving om er maatschappelijke behoeften mee te vervullen, - Een integrale benadering, waarbij sociale en fysieke vraagstukken optimaal worden verbonden, - Het aanscherpen van een duidelijk profiel voor de gemeente/regio (omgevingsvisie).	Idem, met de volgende opmerkingen: - Het tempo van implementatie af laten hangen van de definitieve invoeringsdatum. - Inzichtelijk maken wat de gevolgen zijn van het uitstellen van de stelselwijziging voor voortgang, kosten, etc. - Houd rekening met samenwerkingspartners en hun tempo.
6.1 Antwoord geven op complexe vraagstukken op het gebied van omgevingskwaliteit. De leefomgeving benaderen we samenhangend (integraal en gebiedsgericht). We geven antwoord op de complexe maatschappelijke vraagstukken energietransitie, duurzaamheid, klimaatadaptatie, gezondheid en veiligheid.	
6.2 Bergen op Zoom is volop in beweging. Grote betrokkenheid van inwoners, maatschappelijke partners en bedrijven. · Grotere en nieuwe betrokkenheid van inwoners bij de leefomgeving. · Meer ruimte voor initiatieven (Ja, mits) · Betere vertrouwensrelatie en samenspel samenleving en overheid. · Overheid als aantrekkelijke partner, tevreden inwoners, ketenpartner, bedrijven kiezen Bergen op Zoom. · Goed samenspel in de regio, met provincie en regiogemeenten. · Duidelijke verwachtingen en spelregels · Vormgeven aan participatie door inspraak, participatiebesluit, right to challenge, adviesraden sociaal domein.	
6.3 Voorbereid op complexe stelselherziening - Digitalisering op orde - Juridisch/instrumenteel op orde - Grote inzichtelijkheid, voorspelbaarheid en gebruiksgemak van het omgevingsrecht - Verbeteren en versnellen besluitvorming over projecten in de fysieke leefomgeving - Verminderen regeldruk (oa welstandsregels) - In nauwe verbinding met de organisatieontwikkelingsopgave en de opgave dienstverlening.	

WAS	2020-2022
7. Passend aanbod voorzieningen voor schoon, heel en veilig.	7. Passend aanbod voorzieningen voor schoon, heel en veilig.
7.1 Onderhouden van openbare ruimte tegen vooraf vastgestelde kwaliteit passend binnen financiële kaders.	7.1 Onderhouden van openbare ruimte tegen vooraf vastgestelde kwaliteit passend binnen financiële kaders. IBOR kwaliteit jaarlijks heroverwegen.
7.2 Uitvoeren van vervangingsprojecten op basis van reconstructie.	7.2 Uitvoeren van vervangingsprojecten op basis van reconstructie.
7.3 Bij 'vervangingsprojecten' in de openbare ruimte reconstructie en/of herinrichting. Bij herinrichting werken we aan doelen coalitieprogramma zoals duurzame en verkeersveilige stad, creëren / in stand houden van een aantrekkelijk kernwinkelgebied met een hoge belevingswaarde.	7.3 Bij 'vervangingsprojecten' in de openbare ruimte reconstructie en/of herinrichting.
7.4 Realiseren van een surplus met inzet van derden bij gelijkblijvende kosten.	Vervalt
7.5 Actieve participatie in de totstandkoming Omgevingswet in Bergen op Zoom.	7.4 Actieve participatie in de totstandkoming Omgevingswet in Bergen op Zoom.
7.6 Bevorderen integraliteit bij vervangingsprojecten binnen Realisatie & Beheer (Beheer & Advies, Projecten en Regie).	7.5 Bevorderen integraliteit bij vervangingsprojecten binnen Realisatie & Beheer (Beheer & Advies, Projecten en Regie).
7.7 Bevorderen integraliteit bij vervangings- en nieuwe projecten tussen Realisatie & Beheer/ Stedelijke Ontwikkeling.	7.6 Bevorderen integraliteit bij vervangings- en nieuwe projecten tussen Realisatie & Beheer/ Stedelijke Ontwikkeling.
7.8 Klant/burger centraal stellen en zo verdiepen van co-creatie.	7.7 Klant/burger centraal stellen en zo verdiepen van co-creatie. Inwoners, bedrijven en instellingen betrekken.
7.9 Activiteiten Beheer en Realisatie toespitsen op hoofddoelen.	7.8 Activiteiten Beheer en Realisatie toespitsen op hoofddoelen.
7.10 Invulling geven aan ambitie duurzame en verkeersveilige stad.	7.10 Vervalt

Financiële uitgangspunten Programma 4 – Woon- en Leefomgeving

- Inkomsten vergroten door versnelde invulling van woningbouwlocaties, inclusief aandacht sociale huur.
- Terughoudendheid bij verdere versoering van reiniging van de openbare ruimte. Basisniveau leefbaarheid behouden. Onderzoek mogelijkheden tot besparing op onderhoud "groen" binnen IBOR. Efficiency en effectiviteit van onderhoud vergroten. Wegonderhoud beperken tot de wettelijke taak en planning baseren op rioolonderhoud. Stimuleer actief burgerinitiatieven m.b.t. openbaar groen.
- Stedelijke vernieuwing beperken tot de wettelijke taak en met andere overheden zoeken naar kostendragers voor ruimtelijke ontwikkeling. Visieontwikkeling komende twee jaar minimaliseren en formatie daarop aanpassen.
- Werk samen met andere overheden in het kader van de Omgevingswet.
- Reguleer parkeerdruk en streef naar legitieme areaaluitbreiding.

Doelen Programma 5 – Bedrijfsvoering, Financiën en Dienstverlening

WAS	2020-2022
Bedrijfsvoering	Bedrijfsvoering
1. Een moderne servicegerichte organisatie: Dienstbaar, wendbaar, innovatief, effectief en efficiënt.	1. Een moderne servicegerichte organisatie: Dienstbaar, wendbaar, innovatief, effectief en efficiënt.
1.1 De organisatieontwikkeling staat ten dienste van de organisatie doelen en wordt gefaciliteerd.	1.1 De organisatieontwikkeling staat ten dienste van de samenleving en het bestuur. De organisatie functioneert sober en doelmatig.
1.2 Duurzame inzetbaarheid van alle medewerkers.	1.2 De organisatieontwikkeling is tot op elk niveau in de organisatie bekend, iedereen snapt waarom verandering nodig is en handelt daar naar.
1.3 Aantrekkelijk werkgeverschap met marktconforme arbeidsvoorwaarden en eigentijds HR-beleid en organisatieontwikkeling.	1.3 Goed werkgeverschap en HR-beleid, gericht op optimaal presteren.
1.4 Een huisvestingconcept en (verduurzaamde) gebouwen die passen bij een moderne werkgever.	Vervalt
1.5 Moderne facilitaire ondersteuning van de organisatie.	Vervalt
1.6 Aansluiten op technologische ontwikkelingen uit de Digitale Agenda 2020.	1.4 Aansluiten op technologische ontwikkelingen uit de Digitale Agenda 2020.
1.7 Actief social media gebruik en actuele eigentijdse website.	1.5 Actief social media gebruik en actuele eigentijdse website.
1.8 Onderhouden en verbeteren van ingerichte processen.	1.6 Procedures en werkprocessen zijn toekomstbestendig beschreven en efficiënt ingericht; iedere medewerker weet wat zijn / haar taak is en hoe zich dat verhoudt tot het geheel en handelt daar naar. De lerende organisatie wordt geborgd.
1.9 De informatiehuishouding op orde en grip op informatie- en applicatie architectuur.	1.7 De informatiehuishouding is wettelijk op orde.
1.10 Informatie is toegankelijk, betrouwbaar, volledig en beveiligd conform Europese privacywetgeving (AVG), de Baseline Informatiebeveiliging Gemeenten (BIG), de verplichte onderdelen van het Forum Standaardisatie.	Vervalt
1.11 Goed werkende Planning & Control cyclus.	1.8 Goed werkende Planning & Control cyclus.
1.12 Een excellente inkoop- en contractmanagementorganisatie.	1.9 Een doelmatig en gedocumenteerde inkoop- en contractmanagementorganisatie.
Financiën	Financiën
2. Verlagen van schuldenlast naar 90% van onze inkomsten de komende 8 jaar.	2. We brengen onze gemeente in een financieel gezonde positie.
2.1 Monitoren schuldenlast.	2.1 We stellen smart geformuleerde doelen voor de indicatoren solvabiliteit, grondexploitatie, exploitatieruimte en belastingcapaciteit.
2.2 Over de gehele collegeperiode is niet meer investeren dan afschrijving.	2.2 De doelstelling t.a.v. de schuldenlast blijft onveranderd. Binnen 8 jaar naar een schuldquote van 90%. De schuldenlast wordt jaarlijks gemonitord en geëvalueerd, mede in het kader van schulden in relatie tot maatschappelijke effecten.

WAS	2020-2022
Financiën	Financiën
2.3 Netto schuldquote van 90% in 2026. Dit betekent een terughoudend beleid in zake investeringen en grondbeleid.	2.3 De weerstandsratio kent als doelstelling 1, met een ondergrens van 0,8.
	2.4 Systeem van moederkredieten blijft gehandhaafd.
	2.5 Gronden en gemeentelijk vastgoed worden zoveel als mogelijk versneld verkocht of afgestoten.
	2.6 Verbonden partijen worden doorgelicht op toegevoegde waarde en doelmatigheid en indien opportuun verlaten.
	2.7 Waar mogelijk worden investeringen uitgesteld of afgesteld.
Dienstverlening	Dienstverlening
3. Verhogen van de klanttevredenheid met minimaal 5% in de komende 4 jaar.	3. Verbeteren van de klanttevredenheid met minimaal 5% in de komende 4 jaar.
3.1 Meten van klanttevredenheid in 2019.	3.1 Klanttevredenheid wordt via een 'zoover'systeem continu gemeten en 1 keer per jaar verantwoord aan de gemeenteraad.
3.2 Verslaggeven van de acties die gericht zijn op het verhogen van de klanttevredenheid.	3.2 Op basis van Plan-Do-Check-Act wordt gerapporteerd over de verbeteracties inzake klanttevredenheid.
3.3 Klantgerichtheid als thema opnemen in jaargesprekken / functioneringsgesprekken van medewerkers.	3.3 Klantgerichtheid is een vast besprekspunt in de jaargesprekken / functioneringsgesprekken van medewerkers.

Financiële uitgangspunten Programma 5 – Bedrijfsvoering, Financiën en Dienstverlening

- Afbouwen aantal fte's gemeentelijke organisatie in relatie tot gekozen uit te voeren taken en vergeleken met gelijksoortige gemeenten ("norm").
- Afbouw omvang management functies/ overhead in relatie tot gekozen uit te voeren taken en vergeleken met gelijksoortige gemeenten ("norm")
- Streef ernaar ziekteverzuim terug te brengen naar maximaal het landelijk gemiddelde.
- Zet in op forse verlaging van inhuur personeel.
- Meer inkomsten genereren uit gemeentelijke belastingen/leges.
- Slimmer / efficiënter werken en zorgen voor kwaliteit en vernieuwingsvermogen in de organisatie.
- Optimalisatie verkoop bezittingen, rekening houdend met boekwaarde en economisch toegevoegde waarde.
- Kostendekkende exploitatie bedrijfsrestaurant.

Doelen Programma 6 – Duurzaamheid

WAS	2020-2022
	Duurzaamheid is een vast onderdeel van de andere programma's. Programma 6 bewaakt actief de integraliteit.
2. Klimaatbestendige gemeente.	1. Klimaat bestendige gemeente.
2.1 Met een lokaal uitvoeringsprogramma energietransitie geven we aan hoe de gemeente veilig, droog en gezond is en blijft door maatregelen.	1.1 Klimaat-adaptatie: - water-vasthouden & water-afvoer in balans - meer groen&bomen tegen hittestress, - educatie/voorlichting; Streven naar een breed gedragen gezamenlijke urgentie. - "Verduurzaming van het bedrijfsleven". In onze ogen dienen wij als gemeente Bergen op Zoom als facilitator op te treden en een voorbeeldrol te nemen.
2.2 Energiebesparing.	1.2 Klimaat mitigatie: - Energie-transitie wordt in (ontwikkelings)plannen gestimuleerd. - Focus op energietransitie: onderzoek mogelijkheden stadsverwarming, aardwarmte, hergebruik rioolwaterwarmte, hydrothermie. Inzet op energiebesparing- en opwekking met oog voor goede voorbeelden van andere gemeenten - Het RES, klimaatwet en de landelijke afspraken in kader van het klimaatakkoord van Parijs dienen als uitgangspunten voor ons lokaal uitvoeringsprogramma en we streven ernaar de doelen die daarin zijn afgesproken te realiseren.
2.3 Energieopwekking.	
2.4 Efficiënt energiegebruik warmteplan.	
1. Duurzame gemeente.	2. Duurzame gemeente.
1.1 Economisch aantrekkelijke gemeente voor bedrijven om zich te vestigen en te blijven en waar ze kunnen verduurzamen doordat we ze aan elkaar verbinden, de initiatieven mogelijk maken en we de koplopers waarderen. Door de biobased economy en ontwikkelingen op het gebied van agrofood zijn we voorloper in de circulaire economie.	2.1 Streven naar het aantrekken van meer biobased georiënteerde bedrijven.
1.2 Ecologische aantrekkelijke gemeente waar het groen en natuurlijk is en prettig om te wonen, te werken en te leven. De biodiversiteit, dierenwelzijn en welzijn van de mens is merkbaar verbeterd.	2.2 Biodiversiteit samen met partners zoals Provincie en Waterschap.
1.3 Educatie en voorlichting. Met een leidende rol moet de gemeente invulling geven aan het klimaatakkoord van Parijs en de nieuwe Klimaatwet haar inwoners, bedrijven en andere belanghebbenden overtuigen van de urgentie en van het gezamenlijke publieke belang.	2.3 Bij vergunningverlening oog hebben voor duurzaamheid met als doel stimulering hiervan.
	2.4 Duurzaamheidsvouchers gebruiken als onderdeel van het uitvoeringsprogramma en als deze bijdragen aan het bereiken van de gestelde doelen.

Financiële uitgangspunten Programma 6 – Duurzaamheid

- Herijken van de duurzaamheids Agenda op financiële ruimte, opbrengsten en effect.

De opdracht aan het college

Overkoepelende bestuursopdracht:

Borg de inhoud op de drie prioriteiten én het proces van samenwerking tussen raad, college en ambtelijke organisatie bij de uitvoering van dit Focusakkoord.

De uitwerking van deze overall bestuursopdracht aan het college wordt gekoppeld aan de 3 prioriteiten van dit Focusakkoord.

Bestuursopdracht: Cultuurverandering over volle breedte

Maak werk van een professionele bestuurscultuur voor vruchtbare samenwerking en werk dit uit in een concreet (korte en lange termijn) actieplan, met als cultuurkenmerken:

- Algemeen belang is leidend
- Basishouding van samenwerking en fair play
- Effectief samenspel raad – college – ambtelijke organisatie
- Continu kritisch zijn op eigen rol; spreek elkaar aan
- Afspraken over rollen en gedrag vastleggen
- Accurate, snelle, tijdige informatievoorziening volgens afspraken
- Het opzetten en naleven van een afgesproken besluitvormingsstructuur (governance)
- Borging: investeer tijd in en evalueer de samenwerking raad- college – ambtelijke organisatie

Bestuursopdracht: Verbeteren kwaliteit organisatiebreed
Neem het reeds in gang gezette organisatie ontwikkelings-traject als basis voor vervolg. Evalueer de status en breng het traject, waar nodig, in lijn met dit Focusakkoord. Verbreed dit ontwikkeltraject naar raad en college en breng dit met elkaar in verbinding. Borg de **kennis en kwaliteit** en meet periodiek, evalueer en stuur bij waar nodig.

Bestuursopdracht: Financiën op orde

Maak een concrete berekening van de uitgangspunten en nieuwe doelen van **taken per programma** op basis van dit akkoord met financiële gevolgen ervan. Maak inzichtelijk welke taken kunnen komen te vervallen, dan wel versoberd worden. Zorg voor een door de raad gedragen begroting, implementeer deze begroting en maak de exploitatie op orde.

Deze financiële opdracht wordt in onderstaande tabel nader uitgewerkt per programma.

Uitgangspunten bij onderstaande tabel:

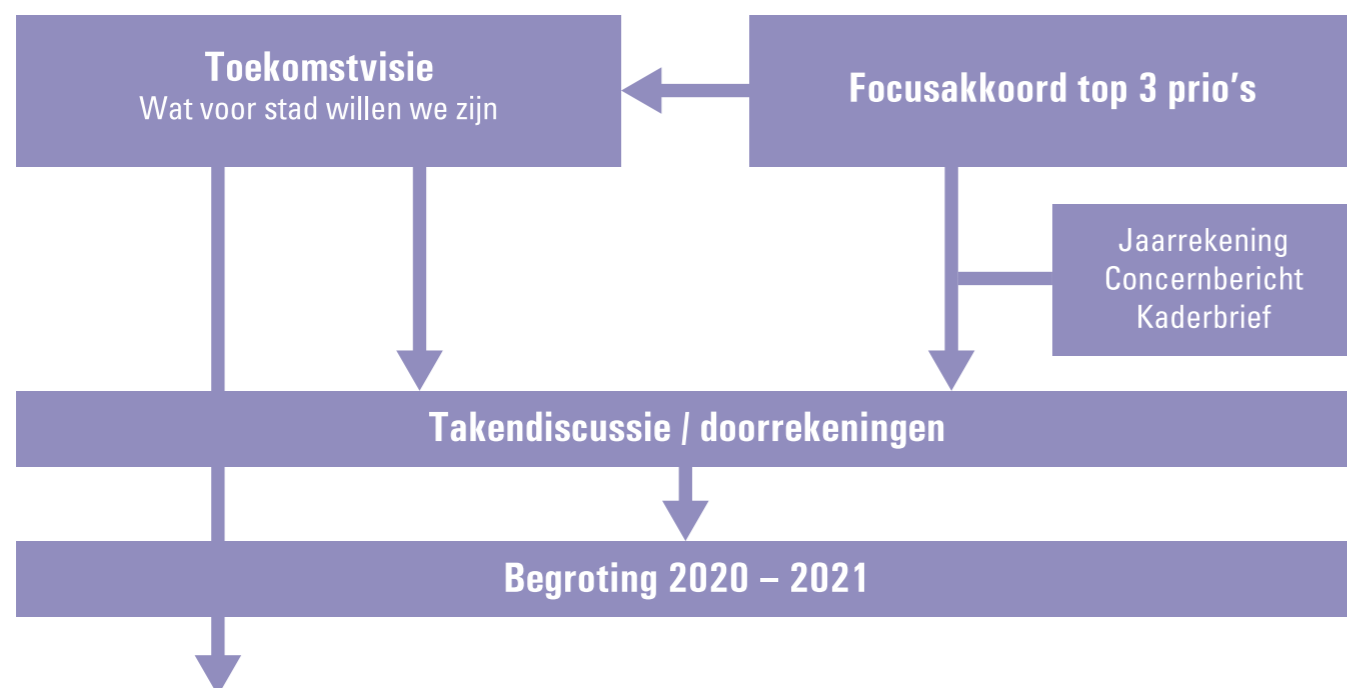
- € 15 miljoen is taakstellend voor het college en opzet per programma richtinggevend. Friciekosten zijn eenmalig en worden met eenmalige maatregelen of eventuele meevallers opgevangen.
- Afwijkingen op de richting worden vooraf besproken met de gemeenteraad.

Getallen in miljoen (incl. inhuur)	Taken/voorzieningen	Personeel	Totaal
Programma 1: besturen, samenwerken, veiligheid	€ 0,8	€ 0,2	€ 1,0
Programma 2: samen leven, samen doen	€ 3,5	€ 1,0	€ 4,5
Programma 3: economie, werkgelegenheid, vrijetijdseconomie en onderwijs	€ 4,1	€ 0,9	€ 5,0
Programma 4: woon- en leefomgeving (fysiek domein)	€ 0,9	€ 1,1	€ 2,0
Programma 5: bedrijfsvoering, financiën en dienstverlening			
Overhead en belastingen **"omzetkant"	€ 0,5*	€ 2,0	€ 2,5
Programma 6: duurzaamheid			-
Totaal	€ 9,8	€ 5,2	€ 15,0

- Deze opzet is gebaseerd op de begroting.
- 10% reductie op vast personeel
- € 71.000,- totale kosten per fte volgens begroting 2020 (exclusief facilitaire kosten per werkplek)
- Meevallers storten in algemene reserves
- Structurele, jaarlijkse kostenbesparing exploitatie

Hoe nu verder met dit Focusakkoord

Het Focusakkoord is het belangrijkste kader in het proces richting de begroting 2021. Het geeft aan met welke opdrachten het college aan de slag gaat, aan de hand van de drie prioriteiten. Met dit Focusakkoord worden tevens de Toekomstvisie, jaarrekening, concernberichten en kaderbrief meegenomen in de komende takendiscussie en begroting.

De ondertekenaars

Datum:

Handtekening

Handtekening

Handtekening

Handtekening

Handtekening

Handtekening

Handtekening

Handtekening

Handtekening

Handtekening

Bijlagen

Opmerking:

Hieronder vindt u een opsomming van alle suggesties, bezuinigingsideeën vanuit de verschillende fracties per programma. De uitspraken zijn door iedere fractie afzonderlijk aangeboden en hebben geen status. Daarmee behoren ze niet tot de kerntekst van dit akkoord.

Programma 1 – Besturen, Samenwerken en Veiligheid

Besturen:

Versoberen van de uitvoeringskosten voor het bestuur. Verdere digitalisering in het besluitvormingsproces. Vermindering budgetten fractieondersteuning. Geen fysieke aanpassingen raadzaal.

Suggesties van 1 of meerdere fracties:

- Besparen op uitvoeringskosten bestuur door inzetten op verdere digitalisering van het totale proces; van ambtenaar tot raad, alles digitaal en ook digitaal tekenen.
- Stopzetten vergoeding fractieondersteuning
- Geen fysieke aanpassingen raadszaal
- Is met het aanstaande vertrek van de griffier de sterkte van de griffie voldoende gezien de komende moeilijke periode.

Samenwerken:

Een kritische doorlichting van alle bestaande samenwerkingsverbanden: wat werkt wel en wat werkt niet. Koersen op een efficiëncyslag. Toetsen op de omvang van de overhead en op een evenredige verdeling van de kosten tussen de deelnemers. Waar Bergen op Zoom taken uitvoert voor andere gemeenten worden de kosten volledig doorberekend.

Suggesties van 1 of meerdere fracties:

- Overhead Veiligheidsregio beperken
- Structureel taakstelling 40k op PR600501, bestuurlijke samenwerking
- Voorkomen van stijging 300k op PR612004 Veiligheidsregio per 2022
- Voorstel bezuinigingsopgave €150.000 door meer te berekenen aan inzet gemeenschappelijke regelingen of kijken of de kostprijs hiervan juist is bepaald
- Kijken naar de samenwerkingsverbanden. Welke werken wel en welke niet? Wat kan efficiënter en goedkoper? Wellicht valt hier financieel iets te halen.

- Kijken naar de beroepsbrandweer. Bergen op Zoom enige gemeente in de omgeving met een beroepsbrandweer. Wellicht een idee om dit regionaal te regelen, waarbij elke gemeente een bijdrage levert. Levert onze gemeente wellicht geld op.
- De brandweerpost een regionale brandweerpost maken waarbij verschillende bijdragen aan de huur. Ook dit scheelt geld.
- Als het gaat om de BOA's: Kijken of Steenbergen, Woensdrecht en Tholen wel evenredig meebetalen. Kosten beter verdelen.
- Heroverweging Benego en Jumelage
- Kosten bestuurlijke samenwerking low profile en op gelijke basis. Besparing €200.000,-.
- Stopzetten deelname regionale rekenkamer

Samenwerken:

Nieuwe samenwerking alleen aangaan waar dit tot lagere uitvoeringskosten leidt met een korte terugverdientijd.

Suggesties van 1 of meerdere fracties:

Veiligheid: In zijn algemeenheid moeten we kijken of we binnen de samenwerking op de Brabantse Wal de VTH nog meer gezamenlijk op te pakken en waar mogelijk ook de boa capaciteit van parkeerbeheer hierbij te betrekken

Samenwerken:

Meer inzet plegen op het binnenhalen van subsidies waaronder Den Bosch, Den Haag en Brussel. In het bijzonder gericht op taken die we zonder subsidie ook zouden hebben gedaan.

Suggesties van 1 of meerdere fracties:

- Gemeente moet meer inzetten op binnenhalen van subsidies in Den Bosch, Den Haag en Brussel. Beter lobbynetwerk opzetten wat zich uit zal betalen op langere termijn.

Veiligheid:

Bij handhaving openbare orde zoeken naar andere kosten-dragers, zoals de inzet van de bestuurlijke boete.

Om kosten te beperken een scherpere prioritering in het uitvoeringsplan.

Handhavers inzetten binnen meerdere taakvelden.

Suggesties van 1 of meerdere fracties:

- Structureel taakstelling 55k op PR631006 Handel/APV: deregulering
- Openbare orde en veiligheid: inventariseren benodigde

Programma 2 – Samen Leven, Samen Doen

Streven naar een voorzieningenniveau dat past bij de wettelijke taken en doelen.

Suggesties van 1 of meerdere fracties:

- Bedrag per inwoner voor volksgezondheid terugbrengen naar bedrag referentiegemeenten. Besparing € 4,00 * 67.000 = € 268.000.
- Besparing uitrekenen terugbrengen hoofddoel 2 tot wettelijke taak. - Bedrag per inwoner voor volksgezondheid terugbrengen naar bedrag referentiegemeenten. Besparing € 4,00 * 67.000 = € 268.000.
- Besparing uitrekenen terugbrengen hoofddoel 2 tot wettelijke taak.
- Het JOC achter gebouw T is geen wettelijke taak en we ontvangen ook geen Rijkssubsidie meer. Het effect van en de deelneming aan het JOC is zeer beperkt afgezet tegen de kosten. Voorstel: opheffen. Geschat voordeel 300 K (nader bezien) Huisvesting in de markt zetten (opbrengst vastgoed geschat - 40 K).
- Bezuinigen op minder essentiële taken. Taakstellende bezuiniging opnemen.

Leer van andere gemeenten bij de uitvoering van het sociaal domein. Neem best practices over van andere gemeenten en benut hun kennis en ervaringen.

Suggesties van 1 of meerdere fracties:

- Een nader onderzoek naar de forse overschrijding van de WMO-kosten? Daarbij moeten o.a. de volgende vragen aan de orde komen: Zijn de kostenstijgingen in vergelijkbare gemeenten even hoog? Welke oorzaken liggen hieraan ten grondslag? In hoeverre zijn de kostenstijgingen beïnvloedbaar, m.a.w. is er een efficiëncyslag mogelijk. Zijn er langlopende contracten die mogelijk opgebroken kunnen worden? Dit onderzoek dient door een externe partij (quick scan?) te worden uitgevoerd.

extra boa's en deze bekostigen door werkwijze bestuurlijke boetes. Inbeeld brengen kostenbesparingen op andere taakvelden

- Overlast zwervers. We moeten kijken hoe we dit beter in de hand kunnen krijgen. Op dit moment ervaren burgers/bezoekers van de stad veel overlast. Zouden we ondanks de bezuinigingsdruk (tijdelijk) moeten kijken naar versterking?
- Door het corona virus worden de boa's van parkeerbeheer ook ingezet bij handhaving (bij de evaluatie kijken hoe dit bevallen is).

Ditzelfde geldt voor het jeugdbeleid. Ook hier een onafhankelijk onderzoek.

- Vraag de uitvoeringsorganisaties hoe de efficiency en uniformiteit bevorderd kunnen worden. (Toelichting: iedere gemeente voert zijn eigen formulieren en administratiesysteem!)

Ga door met de transformatie van het sociaal domein. Durf anders te organiseren om tot een effectievere en efficiëntere ondersteuning te komen. Heroverweeg wat de gemeente zelf doet en wat uitbesteed wordt. Spreid risico's bij uitbesteding.

Suggesties van 1 of meerdere fracties:

- Doorgaan met het werken met Business Cases, versneld toepassen en werken aan efficiëntie.
- Continuëren van business cases gericht op verdere transformatie sociaal domein
- Sociaal domein omvat 122 miljoen van onze totale begroting. Bezuiniging van 5 miljoen op dit bedrag moet mogelijk zijn door zaken anders te organiseren.
- Op Samen Leven Samen Doen moeten we bezuinigen door zaken anders aan te pakken, waarbij we ervoor zorgen dat bezuinigingen niet leiden tot een hogere druk op bijzondere bijstand en op de hulp aan kwetsbare mensen in de samenleving. We moeten constant de vinger aan de pols houden en die dingen doen die succesvol zijn.
- Taken die we in uitvoering nu zelf doen aan andere organisaties over kunnen laten, dat ook doen
- Uitvoering subdoelen 7.1/7.2/7.3 onder regie van gemeente
- Uitbesteding zorginstellingen/maatschappelijke instellingen. Als gemeente dien je spreiding in het risico in de aanbesteding van zorg- en maatschappelijke taken slim in te richten. Zoek de verbinding met het Zorgkantoor CZ om van hun expertise gebruik te maken. Op dit gebied zijn er genoeg dilemma's.

- Jeugdzorg. (spreiding risico's bij aanbesteding) Zie boven. Daarnaast de overhead met de 29 gemeentes is bureau-cratisch ingericht en verantwoordelijkheid nemen voor de continuïteit van kwalitatieve zorg is een zorg. Hier zal een andere structuur voor moeten komen op landelijk niveau. Hierop zou moeten worden samengewerkt met Zorgkantoren.
- Uitgangspunt moet zijn: efficiënt en effectief werken.

Bevorder maatschappelijke betrokkenheid bij de uitvoering van het sociaal domein mede met als doel kostenbeheersing.

Suggesties van 1 of meerdere fracties:

- Leg ook verantwoording weg bij het bedrijfsleven
- Bepaalde maatschappelijke effecten horen ook in het DNA van de bewoners te zitten (meer oog voor elkaar, meer zorgen voor elkaar, Gebruik deze gevoelens om nu elkaar)
- Inzetten op right to Challenge in de WMO als het gaat om woningaanpassingen en materialen. Vouchersysteem instellen en scherpere aanbieders de kans geven.

Voer een doorlichting van uitvoeringsorganisaties uit. Schaf verouderde taken en doelen af indien zij niet het maatschappelijk effect bereiken zoals in onze doelen staat beschreven. Blijf preventief investeren in achterstandswijken.

Suggesties van 1 of meerdere fracties:

- Bijdrage Wijzijn traverse tegen het licht houden. Inmiddels zijn vraagwijzer en SVW toegevoegd aan Wijzijntraverse. Het is niet inzichtelijk wat dit conglomeraat kost omdat de posten waarschijnlijk zijn uitgespreid over de verschillende productbladen. We hebben als gemeente zelfs extra "Wijkambtenaren" aangesteld waar dat toch eigen de taak van Wijzijntraverse moet zijn, we lopen hier dus dubbel. Niet meer meten op basis van effect maar kosten baten methode invoeren. Taakstelling efficiency opleggen zodat er strakke keuzes binnen de welzijnsorganisatie worden gemaakt. Bedrag PM
- Blz. 24. Subsidierelatie met WijZijn Traverse herbezien.
- Kritische blik op wijkteams (taakveld 6.2) loket WMO
- Toets de effectiviteit van re-integratievoorzieningen
- Heroverweeg CJG
- Productblad maken voor welzijn, die missen we nog. En daarna conclusies trekken. Samen met de uitvoerende organisaties zal hier per doel bekeken kunnen en moeten worden of hier anders of op termijn niet meer invulling aan gegeven kan/moet worden. Te beginnen met de hoofddoel 2 "een gezonde samenleving".

Stuur op het effect van ondersteuning (outcome i.p.v. output) en respecteer rechtszekerheid van cliënten. Benut de maximale mogelijkheden voor een inkomensafhankelijke bijdrage voor voorzieningen en bescherm daarbij de laagste inkomens.

Suggesties van 1 of meerdere fracties:

- Stoppen met urennormering huishoudelijke hulp; terug naar uitgangspunt "schoon huis"
- Nadruk leggen op de maatschappelijke effecten en niet op de manier waarop.
- Bij huishoudelijke ondersteuning: verscherping indicatiestelling 0,9 mln
- Maatregelen treffen, zie ook hieronder, om de stijging van de WMO-kosten terug te dringen.
- Inkomensafhankelijk maken van sociale voorzieningen zoals de WMO. Hiermee creëer je meer ruimte voor jezelf als gemeente. Mensen met een hoog inkomen mogen best meer dan 19 euro per maand betalen voor WMO-voorzieningen.
- Maximale mogelijkheden opzoeken binnen jurisprudentie t.a.v. huishoudelijke ondersteuning, w.o. eigen bijdrage WMO
- Onderzoek mogelijkheden verlagen maximum inkomensgrens bij aanvullend minimabeleid (is nu 2mln, naast 2,5 mln bijz. bijstand)

Voorkom misbruik van sociale voorzieningen en bestrijd fraude.

Suggesties van 1 of meerdere fracties:

- Misbruik van zorgvoorzieningen bestraffen, handhaven. Voorkomen van zorg- en uitkeringsfraude.

Hulpmiddelen hergebruiken wanneer dit kwalitatief mogelijk is.

Suggesties van 1 of meerdere fracties:

- Doelmatig kwaliteitsniveau maatwerkvoorzieningen rolstoel en woon- en vervoervoorzieningen (bijv. tweedehands kan ook)
- Bij rolstoel-, woon- en vervoervoorzieningen: door hergebruik van materiaal zoals scootmobielen, rolstoelen en andere hulpmiddelen (mits deze passend zijn en zonder maatwerk lost te laten) 0,2 mln.

Zoek naar efficiency (bijvoorbeeld multifunctioneel gebruik van gebouwen) op het ingezette vastgoed bij wijkvoorzieningen ("eigen stenen voorrang") en houd rekening met achterstandswijken.

Suggesties van 1 of meerdere fracties:

- herhalen van heroverweging van "de stenen" van het wijk- en buurtbeheer: het gaat om de functie, niet om het wijkhuis.
- We kiezen ervoor als er op dit domein moet worden bezuinigd om eerst naar de stenen te kijken en dan pas naar de mensen. Diegene die het in onze maatschappij echt nodig hebben daar moet niet aan getornd worden.

Focus op algemene voorzieningen en dring de inzet van maatwerk terug, behalve bij meervoudige problemen.

Suggesties van 1 of meerdere fracties:

- WMO. Subsidiestroom en de besteding daarvan inzichtelijk houden. Enerzijds de zorg legitiem verlenen en de organisatie- en kostenstructuur (bureaucratie?) inzichtelijk maken en anderzijds het tekort van de financiering

Programma 3 – Economie & Werkgelegenheid, Vrijtijdseconomie en Onderwijs

Heroverweeg de rol van de gemeente ten aanzien van Economie en werkgelegenheid. Richt de rol op de wettelijke taak. Onderzoek het op afstand zetten of privatiseren van taken ten aanzien van de haven en de bedrijventerreinen. Verwerken van de uitkomsten van onlangs uitgevoerde onderzoeken (2 Notities Bedrijventerreinen Brabantse Wal) m.b.t. de ontwikkeling van nieuwe bedrijventerreinen.

Suggesties van 1 of meerdere fracties:

- Besparing uitrekenen terugbrengen hoofddoel 1 tot wettelijke taak.
- Besparing uitrekenen terugbrengen hoofddoel 1 tot wettelijke taak. - Bedrag per inwoner voor economie en werkgelegenheid terugbrengen naar bedrag referentiegemeenten. Besparing € 12,00 * 67.000 = € 804.000.
- De Haven rendabel maken of anders privatiseren (met waarborgen).
- Haven € 500.000 per jaar
- De gemeente moet onderzoek naar bedrijventerreinen en deze rendabel maken. Denk aan de Auvergnepolder (is echt noodzaak). Je zou bijvoorbeeld het terrein kunnen onderbrengen in een BV en dan stuk voor stuk ontwikkelen. Als het aanslaat zullen meer bedrijven en investeerders zich melden. Je kunt dan de aandelen stap voor stap verkopen en met het geld de schulden

onderbouwen. Minder zorg-op-maat? Te weinig mensen doorgestroomd naar intramurale zorg? Weet wat erop doet! Legitieme zorgplicht krijgt passende financiering, maar daar moet je wel wat aan doen!

Voer actief lobby om te komen tot extra rijksmiddelen.

Suggesties van 1 of meerdere fracties:

- Bezuinigingen op Sociaal Domein zijn echt bijna niet mogelijk. Veel wettelijke taken. Gemeente moet meer lobbyen landelijk met andere gemeentes en VNG.
- Op het gebied van het Sociaal Domein zien wij geen ruimte om structureel te bezuinigen.
- Wij zullen acties en verzoeken door de wethouder, om structureel meer geld voor het Sociaal Domein te regelen met behulp van b.v. de V.N.G., ondersteunen. Deze acties moeten er bij voorkeur uiteindelijk toe leiden dat het Sociaal Domein een sluitende begroting krijgt.
- In dit stadium tegen het bij een tekort voor de decentralisatietaken de lokale lasten te verhogen. Dan verlies je een belangrijk drukmiddel bij de rijksoverheid.

aflossen. Wel zorgen dat de gemeente altijd minimaal 51% van de aandelen in bezit houdt om waarborgen te kunnen garanderen.

- Bedrag per inwoner voor economie en werkgelegenheid minimaal terugbrengen naar bedrag referentiegemeenten. Besparing € 12,00 * 67.000 = € 804.000. En verder. WE HEBBEN GEEN BEDRIJVENTERREINEN MEER!!!!
- Werkgelegenheid is en blijft de beste methode voor mensen om in hun eigen levensonderhoud te voorzien. Wij zien mogelijkheden in de Bio-Based Economy. Laten we hier inzetten op duurzame werkgelegenheid en realistische, haalbare trajecten en investeringen steunen. Laten we politieke blokkades opheffen en inzetten op een duurzame toekomst.
- Economische ontwikkeling: 0,6 mln bezuinigen
- In samenwerking met de zittende ondernemers de huidige bedrijventerreinen optimaliseren en optimaal benutten. Wees zuinig op uw huidige klanten, maar blijf wel zakelijk. Dit geldt zeker voor nieuw aan te trekken bedrijven. Niet omkopen of een worst voorhouden, maar in alle opzichten faciliteren om de bedrijfsuitoefening mogelijk te maken. Wees wel eerlijk als BoZ iets niet kan waarmaken of bieden.

- De rol van de gemeente inzake een aantal ontwikkelingen dient te worden versoerd. Meer overlaten aan private partners en maatschappelijke organisaties. Zij kunnen een aantal taken, bijv. biobased economy, wellicht efficiënter uitvoeren dan de gemeente.
- Pas op de plaats v.w.b. toepassen duurzaamheidsmaatregelen, zie ook programma 6.

Afschaffen citymarketing.

Suggesties van 1 of meerdere fracties:

- Citymarketing saldo minus 75%, P631005 en PR63100511
- Stoppen met streekmarketing
- Citymarketing € 400.000,- per jaar
- Citymarketing opheffen: opbrengst 0,4 mln
- Algemeen economie 1 milj (als voorbeeld denk aan afschaffen citymarketing en stadsmakelaar en personeelskosten)
- 1.4 De totale marketing formatie in beeld brengen binnen alle programma's. Aantal fte's terugbrengen met 20 %.
- Binnenstadslab en Citymarketing in tijden van crisis geen noodzaak. De verantwoordelijkheid deels verschuiven naar ondernemers en zorgen dat zij zich beter organiseren (denk aan problemen bij Sterck).

Beperk de kosten voor ondersteuning, toezicht en handhaving bij de uitvoering van het evenementenbeleid en belast kosten volledig door voor commerciële evenementen. Voor niet-commerciële evenementen en/of para-commerciële evenementen wordt bij de begroting inzichtelijk gemaakt wat de kosten daarvan zijn om verantwoorde afweging te kunnen maken.

Suggesties van 1 of meerdere fracties:

- 3.4. Bezuinigen evenementen/ toeristen 0,7 mln
- Het Evenementenbeleid dient versoerd te worden, mede vanwege de noodzaak de kosten voor ondersteuning, toezicht en handhaving terug te dringen. Ook hier geldt dat de mogelijke lange termijn gevolgen van de Corona-crisis onduidelijk zijn.
- Efficiëntieslag facilitaire ondersteuning € 100.000,- per jaar
- Toerisme/promotie en evenementen €300.000 per jaar

Vergroot inkomsten door verhoging van de toeristenbelasting. Maak gebruik van de mogelijkheden om als gemeente opbrengsten te genereren van recreatief gebruik (bijvoorbeeld parkeergelden). Gebruik van de openbare ruimte ten behoeve van parkeren van recreatie wordt belast.

Suggesties van 1 of meerdere fracties:

- Toeristenbelasting verhogen, rekenen de horeca door aan de toeristen en voelen de toeristen amper maar levert wel substantiële bedragen op. Paar ton
- Opbrengsten a.g.v. evenementen en initiatieven waar gemeentelijke subsidies naartoe gaan ook weer (deels) bij gemeente laten terugkomen

Heroverweeg de rol van de gemeente ten aanzien van de vrijetijdseconomie. Richt de rol op de wettelijke taak. Versoer de ambities en pas investeringen daarop aan. Maak business case het op afstand zetten van recreatieve, culturele en sportieve voorzieningen. Business case op zowel het afstoten van het hiervoor ingezette vastgoed als het optimaliseren van het ingezette vastgoed.

Suggesties van 1 of meerdere fracties:

- Cultuur moet minimaal 20 euro minder per inwoner!!!
- Privatisering van recreatieve voorzieningen en sportrecreatie
- Cultuur zien wij veel mogelijkheden tot bezuiniging. Vooral vastgoed afstoten
- Bij takendiscussie betrekken: Cultuurbedrijven CKB, De Maagd en Markiezenhof. Zwembad
- Er lijkt een prima mogelijkheid om te bezuinigen op het cultuurbedrijf op FTE. 68,6fte voor het cultuurbedrijf is een fors aantal, hier valt minimaal 5 fte te bezuinigen vooral in de overhead.(15,25 fte overhead is 25% van de Cultuurbedrijf fte) terwijl dit Gemeente Ambtenaren zijn, die overhead zit al op het stadskantoor. 2,5 ton besparing aan personeel(misschien wel meer want dit zijn de duurder lonen.
- Cultuurbedrijf op afstand, kijken hoe veel dit zou opleveren.
- Cultuurbedrijf op afstand en/of minimaal forse versoering van het aantal fte's.
- Effectiviteit cultuurbedrijf vergroten
- Archief (WBA) €200.000 per jaar
- Mogelijke besparingen door outsourcing van exploitatie
- (Cultuur) Totaal €2.000.000 structureel en 4.000.000 eenmalig
- Huisvesting van bibliotheek in bestaande leegstand kan structurele kosten sterk verminderen.
- Taakvelden 5.3, 5.4 en 5.5 (Cultuur en musea) naar niveau gemeenten 50-100k inwoners (=minus 4,3mln) ; verschuiving van overheid naar samenleving.

- Eventum commercieel benutten
- Wat is de besparing van het sluiten en verkopen van de Maagd?
- 2.4 Het natuurpodium terug naar de basis. Te veel ambtelijke inzet. Max 1 fte coördinerende functie. Directiefunctie opheffen, andere governance. Kijken naar overheadkosten. Lean en mean. Geschatte besparing 100K. Invoeren eigen bijdrage scholen.
- Vastgoedcomponent vrijetijdseconomie (sport+cultuur) € 500.000,- per jaar
- Wij zien vooral ruimte in aanpassing van de vastgoedstrategie onder allerlei activiteiten van de gemeente voor welzijn, maatschappelijke programma's en vrijetijdseconomie en onderwijs. De gemeente heeft erg veel vastgoed in eigendom in met name de cultuur en sportsector, dit moet allemaal worden onderhouden en er moet worden geherinvesteerd. Dit vastgoed kent een lage bezettingsgraad door gebrek aan multifunctionaliteit. Is er een andere benadering mogelijk met een eigen verdienmodel of outsourcing van het vastgoed met als doelstelling te besparen
- Vastgoedbesparingen in beeld brengen.
- Afbouwen Poppodium
- 5.3. Subsidies verminderen met 1,175 mln
- 5.4 Bezuinigen Markiezenhof 0,5 mln
- Investeringsstop Markiezenhof
- 5 miljoen voor bouwkotten is buitensporig voor de situatie waar we inzitten. In eerste instantie proberen om het goedkoper te doen door middel van renovatie, en anders geheel bezuinigen.
- Afbouw subsidie bouwclubs
- Bouwkotten € 4.000.000,- eenmalig, dus niet structureel
- Bibliotheek: kritisch naar "stenen" kijken
- De bibliotheek in het vierkantje komt vrij. (Vrijval huurlasten)
- 2.4 Het cultuurbedrijf en de bibliotheek realiseren gezamenlijke huisvesting.
- Zuidwest beperken tot doorgelukkig vanuit rijk
- Taakvelden 5.1 en 5.2 (sport) naar niveau gemeenten 50-100k inwoners (minus 1,5 mln); verschuiving van overheid naar samenleving.
- Sportaccommodaties afstoten en onderhoud privatiseren (500.000)
- Verkoop zwembaden, mits structureel voordeel exploitatie
- (sport) Stoppen inhuur (500.000)
- Onderzoek naar verkoop van een aantal gemeentelijke instellingen/overdracht, zoals de zwembaden; het Markiezenhof etc.
- 5.1. Sportbeleid: bezuinigen met 1,175 mln
- Zwembaden privatiseren, zou kunnen als dit betaalbaar dan blijft,... waarschijnlijk niet. Dan moeten we weer subsidiëren, hoe staat dit in verhouding met de onderhoudskosten?

Stuur bij de culturele instituten op kostendekkendheid door meer ruimte voor nieuwe inkomsten en een grotere bijdrage vanuit gebruikers. Beperk de personele kosten. Kijk wat het maatschappelijk veld aan taken kan overnemen.

Suggesties van 1 of meerdere fracties:

- Daarnaast CKB, De Maagd, Gebouw-T en eventueel Markiezenhof moeten rendabel worden. Prijskaartjes mogen hoger.
- Ckb minder personeel en kostendekkende tarieven/voorzieningen (1,3 milj totaal te bezuinigen)
- De Maagd: principe gebruiker betaalt
- CKB: gebruiker betaalt + huisvesting opnemen onder verhandelbaar vastgoed
- 2.4 halvering ambtelijke inzet op Facilitair Bedrijf. 50 k
- 2.4 het Cultuurbedrijf krijgt een taakstelling van 10 %, (ticketprijzen verhogen en bedrijfsvoering (formatie inkrimpen zie ook marketing 1.4) (geschat voordeel 120 - 150 K)
- 2.4 Gebouw -T ontvangt al jaren extra subsidie van 150 K om de exploitatie sluitend te krijgen. Deze komt per 2021 te vervallen. Gebouw-T heeft voldoende mogelijkheden om eigen inkomsten te vergroten (ticketing en horeca) en kan snijden in de formatie en haar ambities verkleinen.
- Subsidies op verenigingen en de weekmarkt, bezuinigen zet geen zoden aan de dijk, maar hebben wel grotere maatschappelijke consequenties. Deze organisaties kosten minimaal maar leveren wel veelal meer op.
- Subsidies anders besteden. Kleinere subsidies uitdelen aan meerdere organisaties. Hierdoor kun je besparen en toegankelijker maken voor meer groepen in Bergen op Zoom. Er gaat nu te veel subsidie naar altijd dezelfde organisaties.
- Leg de projecten en evenementen bij de verenigingen en de scholen, niet in Coproducties/Cocreaties. We hebben zoveel organisaties en verenigingen die evenementen organiseren, dit hoort niet bij het cultuurbedrijf.
- Geef het verenigingsleven en de scholen een kans op cultureel en kunstonderwijs. Zij moeten juist stimuleren, niet organiseren of concurreren.
- Ontwikkeling vrijetijdseconomie: we missen indicatoren voor een aantoonbaar rendement.

Beoordeel het aanbod van culturele en sportieve voorzieningen vanuit regionaal perspectief. Bevorder samenwerking tussen verenigingen teneinde subsidiestromen te verminderen. Zorg voor optimalisatie van het gebruik van sportaccommodaties door samenwerking en schaal naar rato af.

Suggesties van 1 of meerdere fracties:

- Bibliotheek: een bibliotheek steeds meer een regionale functie wegens het verminderde gebruik. Is de bibliotheek ook voor omliggende brabantse wal gemeenten? Wordt hier in mee betaald of levert dit op?

Programma 4 – Woon- en Leefomgeving

Inkomsten vergroten door versnelde invulling van woningbouwlocaties, inclusief aandacht sociale huur.

Suggesties van 1 of meerdere fracties:

- Grondexploitatie benutten en gebruiken voor aflossing van schulden.
- Beheer woonwagens: geen kerntaak; overdragen naar Stadlander of markt

Terughoudendheid bij verdere versoering van reiniging van de openbare ruimte. Basisniveau leefbaarheid behouden. Onderzoek mogelijkheden tot besparing op onderhoud "groen" binnen IBOR. Efficiency en effectiviteit van onderhoud vergroten. Wegonderhoud beperken tot de wettelijke taak en planning baseren op rioolonderhoud. Stimuleer actief burgerinitiatieven m.b.t. openbaar groen.

Suggesties van 1 of meerdere fracties:

- IBOR: reiniging zwerfafval behouden, maar ruimte zoeken via beperking op onderhoud "groen"
- We gaan er niet aan ontkomen om ook op het fysieke domein nog te gaan bezuinigen. Maar we moeten wel kijken hoe we de leefbaarheid kunnen blijven garanderen. In de benchmark zitten we ook goed op dit domein: Voorstel geen bezuinigingen.
- Wegenonderhoud erf/wijk: beperken tot combi vanuit riolering
- Reductie en toezicht op efficiency buitendienst
- Activiteiten en werkplannen en kwaliteitsniveau opnieuw afstemmen met de raad in relatie tot de beschikbare middelen.

- Sport: er zijn sportvelden die niet/amper gebruikt worden op Rozenoord.
- Sportaccommodaties bezien in overleg met de omliggende gemeenten (o.a. Woensdrecht, Steenberg) op totaal Regio en niet per vereniging. Samen met alle subsidie ontvangers/verenigingen kijken of er te komen is tot fusies. Desnoods in het vooruitzicht van forse kortingen. Zodat terreinen optimaler gebruikt kunnen/moeten worden. Doel mede in het licht van de vergrijzing terug brengen van het aantal accommodaties.
- Sportaccommodaties bezien op totaal BoZ en niet per vereniging. Vervolgens vermarkten sportvelden

Stedelijke vernieuwing beperken tot de wettelijke taak en met andere overheden zoeken naar kostendragers voor ruimtelijke ontwikkeling. Visieontwikkeling komende twee jaar minimaliseren en formatie daarop aanpassen.

Suggesties van 1 of meerdere fracties:

- Eigen ISV beëindigen
- Kortere doorlooptijd projecten; daardoor ambtelijke kosten omlaag brengen en effectiviteit verhogen
- Samen optrekken met partners en subsidies binnenhalen op werkzaamheden of investeringen die toch moeten worden gedaan. Voorbeeld: herinrichting Wester-Singel; bijdrage Waterschap, inzet lob-gelden, Europese subsidies ontlast het budget rioleringsplan en maakt verbinding havenkwartier-binnenstad mogelijk en veiliger verkeer.
- RWB Blz. 52 Regiobijdrage in dit verband afschalen. Nu: € 1.591.316.
- Geen nieuwe visies, plannen. Du-Minder formatie
- Bedrag per inwoner terugbrengen naar niveau referentiegemeenten. Besparing € 11,00 * 67.000 = € 737.000. Is een optie. Wij denken dat meer bezuinigen mogelijk is als we beseffen dat Bergen op Zoom niet meer rest dan woongemeente te worden. We verliezen door geld gebrek de mogelijkheden om nog een stad met stedelijke functies te kunnen zijn.

Werk samen met andere overheden in het kader van de Omgevingswet.

Suggesties van 1 of meerdere fracties:

- Pas de omgevingswet invoeren als er vanuit het rijk ook middelen voor beschikbaar gesteld worden.
- Leges omgevingsvergunningen kosten dekkend maken; 400 K

- De Omgevingswet wordt uitgesteld; taakstellende bezuiniging opnemen voor de komende twee jaar. 50% van de begrote kosten bezuinigen.
- Taken op het gebied van de omgevingswet voorlopig in hold.

Programma 5 – Bedrijfsvoering, Financiën en Dienstverlening

Afbouwen aantal fte's gemeentelijke organisatie in relatie tot gekozen uit te voeren taken en vergeleken met gelijksoortige gemeenten ("norm").

Suggesties van 1 of meerdere fracties:

- Taakstelling 5 milj.: inhuur halveren en 50 fte minder opgave 5milj
- Inhuur stoppen + enkele fte
- Kijken naar hoe het komt dat Bergen op Zoom meer FTE's heeft, maar ongeveer dezelfde taken als Roosendaal. Kijken naar efficiëntie.
- Aantal FTE's bij de gemeente verminderen.
- Snijden in overall personeelsbestand + doorlichting op inschaling
- Informatiebeheer van 15,44 naar 10 fte (Roosendaal 9,7) structureel opbrengst 250.000 euro (5x 50.000 euro)
- Ondersteuning bestuur en organisatie van 45,3 fte naar 43 fte 100.000 (2x 50.000)
- Benutten van grijze golf om, vanuit takenreductie, te komen tot een compactere organisatie. Plan voor afbouw fte in komende jaren
- Vacatures die ontstaan door pensionering alleen in uitzonderlijke gevallen vroegtijdig opvullen
- Wanneer bedrijfsmatiger omgegaan wordt met "vroegtijdige anticiperen inzake pensionering (16 fte), betekent dit een besparing van circa € 275.000 (inwerkperiode 3 maanden).
- Biedt, via een sociaal plan, mensen die binnen 5 jaar van hun AOW gerechtigde leeftijd de mogelijkheid om met behulp van het gedeeltelijk naar voren halen van pensioen, een parttime overeenkomst aan. Koppel dit aan het overdragen van kennis en kunde.
- Wat 2020 betreft zal de personeelsformatie met minimaal 20 fte moeten worden verminderd. Besparing 2 miljoen euro. In de jaren 2021 en verder zal dit verder moeten leiden tot een formatie die 100 fte kleiner is dan de huidige; besparing op termijn 10 miljoen euro.
- Posities die middels natuurlijk verloop ophouden te bestaan worden niet 1 op 1 ingevuld.
- Zet op tijd in op kennisoverdracht binnen de organisatie.
- Maak nieuwe formatieanalyse en neem op basis daarvan besluiten. (zie rapport Deloitte 2015).
- Afbouwen stadsmakelaar

Reguleer parkeerdruk en streef naar legitieme areaaluitbreiding.

Suggesties van 1 of meerdere fracties:

- 2.2. Parkeerbelasting verhogen en ook invoeren in Halsteren: 1,15 mln

- Maak een strategische personeelsplanning als uitwerking van goed HR-beleid .

Afbouw omvang management functies/ overhead in relatie tot gekozen uit te voeren taken en vergeleken met gelijksoortige gemeenten ("norm")

Suggesties van 1 of meerdere fracties:

- Overhead: management van 32,78 fte naar 16,78 fte (Roosendaal is 14 fte). Structurele opbrengst van 1.120.000 (16 x 70.000 = 1.120.000 euro)
- Afbouw omvang managementfuncties dmv zelf organiserende teams (kijk naar Roosendaal); voorkom opgetuigde structuren (NV's met ambtenaren die bestuurder zijn; "Cultuurbedrijf": voeten op de grond)
- Terugbrengen overhead (0.4) met minimaal de helft: 12 mln
- Openingstijden burgerzaken en KCC beperken (tijden vanuit klant geredeneerd) + FTE reductie

Streef ernaar ziekteverzuim terug te brengen naar maximaal het landelijk gemiddelde.

Suggesties van 1 of meerdere fracties:

- Het ziekteverzuimpercentage dient onder het landelijk gemiddelde te zijn. Over de periode 2020-07 t/m 2021-07 dient het ziekteverzuimpercentage 1% lager te zijn dan begroot voor 2020. Besparing 4,5 miljoen euro (rekeninghouden dat frictie bij vervanging en de organisatie voor vervangingen tegen elkaar wegvallen).

Zet in op forse verlaging van inhuur personeel.

Suggesties van 1 of meerdere fracties:

- Meer verjonging van het ambtenarenapparaat, meer 'nieuwe' kennis in huis houden. Met als gevolg minder inhuur.
- Bij inhuur van externe expertise dient kennisoverdracht aan het zittende personeel een voorwaarde te zijn. Uitgangspunt is dat externe inhuur nooit structureel kan zijn. In 2019 is voor 7,5 miljoen euro aan externe inhuur besteed. In 2020 ag dit maximaal 2,5 miljoen bedragen: Besparing 5 miljoen euro.

Meer inkomsten genereren uit gemeentelijke belastingen/leges.

Suggesties van 1 of meerdere fracties:

- Ozb tarief voor woningen gelijk stellen met de landelijke gemiddelde 418.000 euro meeropbrengst
- Verhoging gemeentelijke belastingen > OZB
- Kwijtschelding belastingen beperken
- Leges burgerzaken verhogen: 0,2 mln
- Verhogen OZB (woningen en niet woningen): 5 mln
- Overige belastingen verhogen en hondenbelasting niet afschaffen: 0,2, mln
- In stand houden van de hondenbelasting

Slimmer / efficiënter werken en zorgen voor kwaliteit en vernieuwingsvermogen in de organisatie.

Suggesties van 1 of meerdere fracties:

- Thuiswerken als kans zien, met o.a. effect van eigen omgeving werknemer en minder huisvestingskosten werkgever
- Gemeentelijke dienstverlening verdergaand digitaliseren: 0,5 mln
- Dienstverlening: er dient een twee sporen aanpak te worden gehanteerd. Zaken die direct kunnen worden afgehandeld dienen direct te worden afgehandeld, zaken die meer tijd vragen uitzetten. Daar moet het timemanagement van de betreffende afdeling c.q. medewerker op worden afgesteld. Besparing: €500.000,-.
- De verdere inzet en uitvoering van Lean-trajecten en integratie-trajecten verdienen een verdere uitbouw en worden vastgelegd. Hiermee wordt niet gestopt en zal continu worden geëvalueerd.
(meer) Samenwerking in de regio onderzoeken.

Optimalisatie verkoop bezittingen, rekening houdend met boekwaarde en economisch toegevoegde waarde.

Suggesties van 1 of meerdere fracties:

- Inkomsten vergroten via promoten verkoop rest- en groenstroken
- Inkomsten vergroten via verkoop bedrijfsgronden (zowel gronden als extra OZB inkomsten) : Auvergnepolder, Ster bij Lepelstraat, Schans, overkant Philip Morris, ...
- Speciale aandacht voor het vastgoed. Incourante panden afstoten. Maar ook bekijken of er slimme combinaties gemaakt kunnen worden door verschillende functies in een gebouw te huisvesten. Bijvoorbeeld het Stadhuis de 'huiskamer' van de stad laten zijn en functie die nu nog in De Korenaere zijn daar onderbrengen

Kostendekkende exploitatie bedrijfsrestaurant

Suggesties van 1 of meerdere fracties:

- Bedrijfsrestaurant uitbesteden/sluiten Nu zijn we 100.000 kwijt aan personeel (marktwerking)
- Bedrijfsrestaurant kosten neutraal exploiteren. SDW kan mogelijk dit restaurant exploiteren tegen een vergoeding voor gebruikskosten. Besparing: €100.000,-.

Overige suggesties voor programma 5:

Suggesties van 1 of meerdere fracties:

- Onderzoek extra RvR locaties
- De exploitatie dient jaarlijks te sluiten met een positief resultaat van 2% van de inkomsten ofwel circa €2,5 miljoen. Dit is nodig om enerzijds de algemene reserve langzaam maar zeker op een aanvaardbaar niveau te krijgen. Ten alle tijden dient te worden voorkomen dat verkoop van eigendommen (gronden, gebouwen) nodig zijn om een negatieve exploitatie te financieren of nog erger cash flow te hebben!
- Rioleringsstelsel (rioleringsplan) slimmer inrichten met ervaren expert
- Bereid het gesprek met het Rijk en provincie voor over een artikel 12 achtige oplossing. Bereid de gesprekken voor met al onze partners de afhankelijk zijn van onze geldstromen.

Programma 6 – Duurzaamheid

Herijken van de duurzaamheid Agenda op financiële ruimte, opbrengsten en effect.

Suggesties van 1 of meerdere fracties:

- Bekijk de duurzame agenda en voer uit wat wettelijk is en niet wat wenselijk is. ... Totaalbedrag is nu 951.000.... on hold zetten.
- Initiatieven beperken tot wettelijke verplichtingen en business cases die binnen 2 jaar financieel rendabel zijn.
- Stoppen met duurzaamheidsvouchers
- Geen duurzaamheidsreserve en onderhoud aan gebouwen e.d.: alleen het strikt noodzakelijke uitvoeren
- Dus vandaar dat we aangeven voer uit wat wettelijk is.
- Ook heel goed nagaan of we met een RES bod niet zelf achteraf worden gehouden aan zaken die we vanuit onze middelen/ en ruimtelijk niet waar kunnen maken.
- Geen nieuwe milieu- of goedbedoelde educatieve projecten.

Colofon

Focusakkoord 2020 – 2022

Inhoud: formateurs Arjan van der Weegen en Ad Verbogt en de 10 partijen
Foto's: Aangenaam Bergen op Zoom, VVV Brabantse Wal
Beeldmateriaal: VVV Brabantse Wal / Citymarketing Bergen op Zoom
Ontwerp en opmaak: FraaieDingen.nl